

ROLI

ČASOPIS PRE ZÁBAVU A POUČENIE.

Zodpovedný redaktor:

ANDREJ TRUHLÝ-SYTNIAŇSKÝ.

Roč. VI.

Turč. Sv. Martin, 31. Oktobra 1875.

Číslo 10.

Božia milosť.

Suchopar vládne na širom poli,
Zeme vlahu vetor suší;
Zelené bladne žitko na roli,
Smädný ptáčik v húšti čuší,
O tých potôčkach, čo tak potichu
Pieseň šeptali, už ani slychu;
Rovník v smútku, v bóli chodí.
Oj, jak to všetko s nim sa sužuje,
Jak list uvädly z kvietkov zprahuje,
Bóľne volá: „vody, vody!“

Lež dobrú matku ani zlé časy
Neodvráta od nádeje,
A dievky teší, že sa jim zasi
Hodina žitia usmeje:
Tak i zem šira, dobrá zemička,
Tisíc nevinných kvietkov matička,
Chrání svoje detí drahé;
Ony matičky slzou zrošené,
Vlahou z jej útroh tajne živené,
Úfnosť majú v časy blahé.

Čože tie tmavé mračná tam stoja
Sta mátohy nad dolinou?
Var v hneve krutý boj biť sa stroja
Pod nebeskou tou výšinou?
Všetko sa trasie, modlí sa Bohu,
Keď vidí tmavú, čiernu oblohu,
A netrúfa v sily ducha.
Iba zem šira, dobrá zemička,
Tisíc nevinných kvetov matička,
V tichom tušení naslúcha.

Krížom sa blyskne — desný, strašný čas!
Zahučí poľom víchrica,
Zavznie dunením temný hromu hlas,
Znovu blyskne blyskavica;
I kvapka padne na vyschlé kvety,
A za ňou prival dáždivý letí
Na tvar zeme rozpukáný;
Všetko sa kryje pred rosou neba,
Len kvietky ticho šopcu kol seba:
„Milosť, milosť je nad nami!“

Vstalo — všetko zasi vstalo
Svitom jasnej rána doby,
Kviete perlou sa zjasalo,
Čo v suchotách vädlo v hroby. —
A ľudia po strašnej noci
Slávia Boha veľkej moci!

* * *

I u nás smutné doby stávaly
Sta nad tou pustou dolinou;
Často nás horké slzy zalialy
Nad sebou i nad rodinou.
Do pút nevole ťažkých okutí
I my — sta kviete — k hrobu zvädnutí
Žili sme na tele dŕsi,
Keď sme o pomoc vzdychali, úbohí,
Tu v hriešnom smiechu kliali nám mnohí:
„Pomoc biednemu nesluší!“

Lež ten, čo tróni, Bôh, na výsosti
 A divy robí v prírode,
 Nedal zahnúť svojim v úskosti,
 Viedol ľudstvo ku slobode;
 On zo sna ducha ľudského vzbudil,
 V mraku poroby by viac neblúdil,
 Zdvihol už raz k nebu zraky;
 Aby svet poznal, že je každému

K životu slávy, k cieľu svätému
 Prievoz slobodný, rovnaký.

Svitlo ráno, svitlo zasi,
 Tak to vóla Božia chcela, ---
 Zlaté svetom bleskly časy,
 By sa sláva Slávy skvela!

Ján Čajak.

Ján Švehla.

Historická povest' od Václava Vlčka.

(Dokončenie.)

X.

„Prebijeme sa!“ rozliehalo sa po celom tábore, a jako by to bolo divomocné slovo anjela, volajúceho mŕtvých z hrobov, tak oživuje obec Braterská.

Volanie k činu, nádej k vysvobodeniu z umorujúcej núdze rozduchujú poslednie iskry sily v plameň; závrtná mdloba mizne z hlavy, hmla z očí, stuhlosť z pästí. Vzchopujú sa i polomŕtví, ženy, ktoré sú vždy vo väčších a dlhších útrapoch vytrvanlivejšie, poskytujú jim podporu.

„Prebijeme sa!“ zaznieva znovu a znovu v lomoze, ktorý zapríčiňujú ľudia, kone a vozy. „Za krátku chvíľku budeme mať nápoj!“

Švehla prehovoril ešte k všetkým.

„Nikoho tu nezanechávajte z chorľavých, a nič neberte so sebou zbytočného. Snadnejšie bude tak bojovať; presekáme-li sa cez nepriateľa, všetko si zaopatríme — keď nie, nič nám nespomôže, čo by sme so sebou vzali.“

„Bratia!“ zvolal povýšeným hlasom. „Spolok náš hynie! Jakokolvek sme prisahali tu vytrvať do konca, preca opustíme tábor, aby sme nezišli tak biednou smrťou. Nebo samé nás púdi odtiaľto: keď nepodari sa nám skrze leženie nepriateľské sa prebiť, bude po nás. A tak len už o to ide, jako zkončíme. Životom svojim vynucovali sme nepriateľom strach, smrťou svojou vynútime úctu celému svetu!“

A keď rozohnení posvedčili, hovoril ďalej:

Keď padnem ja v boji, poručím vám všetkým do ochrany — svoju sestru. A vyviaznete-li bezo mňa vy, ktorým so mnou je zem česká otčinou, rozpomeňte sa, čo vám zanechávam jako závet svoj: Nikdy jej neškodte, učte sa ju milovať, aby životy vaše pre ňu neboly zmarené.“

I vytasil meč.

„Za slobodu je pokrik náš!“

„Za slobodu!“ opakovalo množstvo.

„Tábor spálme za sebou!“ ozval sa ktosi zo zástupu.

„Nikdy!“ zvolal Vintier. „Veď to vždy možno, že by sme do neho ustúpili museli.“

Inak teraz vychádzajú Bratia do práce, lež to kedysi činievali. Niet vídat myslí veselaj a spokojnosti na tvári; žiar v prsoch to, čo silu jejích vyburcoval zo mdlôb už už večných — ten žiar jim vyšlahuje z očí a rozohnaný je chvat jich.

Len starý Premek a s nim nektory starrec zvolal:

„Hospodine pomiluj ny!“

Miesto obyčajného spevu vypukajú desné ryky, podobné vytiu vlkov a škrekotu dravcov — i zavznie to úžasne zo všetkých úst, keď Bratia vrazia na nepriateľa.

Nepočut volanie: „Za slobodu!“ no škripanie zubov. Povztekľý jakot vyráza zbiedneným tým postavám z prs za každou ranou, oči sú vytreštené, ústa spenené.

Takej jich prudkosti nič neodolá. Jako plameň obrovský rýchle všetko zožiera, tak

beda každému, kto sa neutiahne chytrou pred návalom Bratrov. I rastie zbesnelosť na oboch stranách.

Už nachádzaly sa zástupy Bratrov temer v prosred leženia nepriateľského na strane druhej, keď tu ktosi ukoristil nádobu s vínom. I dychtively priložil ju k ústam a pil.

A tí, ktorí zvedeli, že tu možno nápoj dostať, vrhli sa do najbližších stánov. Hladajú na preteky; málo ktorý ho šťastne našiel. Ale jako nákazom, ktorý sa šíri letom vetru, ženú sa náhle zástupy len po ukojení žízne. Všetko iné ustupuje z mysli, žiadost nápoja rúti sa v okamihu vo vášeň, vášeň v šialenosť. Celá budúcnosť sa scvrká v jednu chvíľku krátku, ale vyzierajúcu žeravo jako vyheň: na nič nemyslia, nič nežiadajú len napíť sa.

Neodolateľný útok na protivníkov premeňuje sa vo dobývanie stanov.

„Čo to?“ kričí Švehla zpozorujúc taký prevrat. „Zpamätajte sa! Zkrotte žiadost ešte na hodinu! Nevykupujte všetkým to jediné, aby ste sa mohli za chvíľočku drier napíť!“

Hladom si predal Esau najväčšie právo svoje za šošovicu — tým, ktorí po nápoji na smrť boli túžili, svoboda, život, všetko je ničím proti rozkoši jedného okamženia: napili sa. A komu sa to podarí, ztratený je; hlavy jeho chápe sa závrat, oči sa kalia, jako olovené klesajú údy, i zbraň vypadáva z rúk. Koristiac z obratu takého, dotiera nepriateľ tým horlivejšie, i vždy hlbšie vniká v šíky Braterské, uvedené do zmatku.

Čo mnohí hynú po ukojení pudu zvieracieho, iní vykonávajú skutky najvyššieho hrdinstva. Ale na zmar prichodí jejich úsilie: už voje Braterské sú jako klinom rozrazené vo dve časti — nepriateľ vnikol medzi ne a pôsobí medzery v radoch vždy silnejšie. Na jednej strane Švehla bojuje, na druhej bližšie k táboru Vintier.

Vintier tu bije Uhrov, tu vyráza nápoj z rúk Bratrov, klaje zhovädilosti ľudskej, hlasom jako revanie leva borcuje zbesnelých a privádza k smyslu.

Švehla pospiecha od zástupu k zástupu, i volá:

„Hľa, nápoj v túto chvíľu prináša smrť jako zbraň nepriateľská! Pamätajte na boj, na svobodu a hojnosť všetkeho! Zradca Bratrov i sebe je, kto sa podáva baženiu svojmu v tomto okamžiku! Za mnou — ku predu, kto má ešte myseľ ľudskú!“

„Za Švehlom!“ zkríkly mnohé hlasy.

„Volajte: „Za svobodu!“ — nech pokrik ten vzkriesi každého, kto zachovania schopný. Bite — neustávajte! Okamžik ztratený všetkých nás zahubí!“

Pokrik: „Za svobodu! Za Švehlom!“ v kruhu vždy väčšom sa rozlieha; a kto tak volá, nie len sám odoláva smädu, ale i iným bráni, sám bojuje i iných pobáda.

Sú to zväčša Česi, ktorí sa tesnejšie okolo Švehly shrnuli. On poznáva tváre jich i volá:

„Smrť naša bude aspon čestná!“

Zástup jeho je jako loď, ktorá sa octla vo strašlivom víre ohnivého mora. Zúfalo sa spiera záhubnému pažeráku, každú chvíľu iná časť jej trpí pohromu, lodníci napínajú svoje sily nadľudským namáhaním. Pálčivé vary už už objímajú korist svoju, a ona sa jim ešte vyrve. A neďaleko kludná hladina kynie spásou.

Menej stisnutí sú ti, ktorí okolo Vintiera zostali, — ale či možno to menším nebezpečím menovať, že sú bližšie k táboru. Počet jich netenčí sa tak rýchlo; ale krok za krokom sú stisnutí nazpät.

Po celý čas boja nevypúšťa Švehla Adléta z mysli; nad tými chumačmi vraždiacich sa ľudí vidí vždy jej postavu, — ju zachovať je najvyššou jeho myšlienkou, ktorá v údoch jeho vždy novú silu budí.

Jemu je sila potrebná. Na všetkých stranách klesajú Bratia a mrak nepriateľov skorej hustne; ztýraní nedostatkom stojá proti sviežim, silným — i nebolo by divu, aby omdlievajúca ruka zbraň zúfale odhodila.

„Peklo vás pohlt!“ preklína Volfrám protivníkov potáčajúc sa; bojoval do omdlenia, mrákota zastiera mu smysli. „Taký koniec som neočakával. Oj, len kvapku vlahy — horím, horím, jako v plameňoch pekelných!“

Hrozný bol hlas jeho i pohľad. Mladistvý junák — bol to Jacek, syn Bohušin —

blízko neho stojác, priložil k ústam jeho svoju lavú ruku, z ktorej bol vyrval strelu; krev z nej hojne kvapkala. Volfrám už nevidiac, prežrel vlahu, zakašlal i vypustil ducha.

„Pomstite ma Bratia,“ volá na druhom mieste Ctibor, klesajúc s prepichnutou hrudou. „Bôh vám pomáhaj! Za svobodu!“

„Za svobodu!“ skrikol po ňom Vanek, i dotieral na vraha. Po tuhom zápase rúti sa i tento k zemi; ale v tej chvíli dopadá na pomstiteľa tolko rán, žeby z neho vypúdili život desatorý.

„Konec smädu“... je poslednie jeho slovo.

I ženy bojujú. Ale Bohuša sverenú majúc sebe Adlétu z vlastnej náklonnosti i dľa žiadosti Švehlovej len devu jak svoje oko stráži. Už boli jim podali do voza nápoja, i užili ho s veľikou miernosťou, aby sa posilnily, nie ale zabily.

Adléta s hrôzou odvracia pohľad od krvavého vraždenia, ale hneď znovu hľadá nekoho v úžasnej tej chumelici. Chvílkami uzrie Švehlu, i on sa sretne s jej zrakom: tu duša jej okreje; ale v tom zase on zaniká a jej je znovu dusno, clivo, hrozno.

Náhle Bohuša s veľkou prudkosťou vztýčila sa.

„Zostaň tu!“ zvolala k Adléte — a v tom okamžení bola už z vozu.

Boj metal sem tam zástupom, že nebolo na chvíľku stania, ustavične menil sa pred okom ten desný obraz.

Vdova sa Adléte v zmatku tom len raz zjavila; viacej už ju neuzrela.

Ona totiž videla, jako Jacek ranou sklátený padá, i spiechala mu na pomoc, veď ho nebola zpusbila z oka.

Boľastný výkrik vydral sa jej z niader, keď dobehnuvšia k synovi videla oči jeho obrátené vstl. Vrhla sa k nemu, pozdvihla mu hlavu; prúd krve valil sa z jeho úst — už ani materi „s Bohom“ nedal ani ju nepoznal.

Žena, čo tolko statočne pretrpela, klesla na mrtvolu synovu bez seba; raneno v nej smrteľne srdce materské. Po chvíli hnal sa ponad ňu boj — nepriateľský kôň roztrieskal

jej lebku — kopytá iných rozšliapaly jej mrtvolu i syna jej.....

Tak i ženy Braterské padajú. Ktoré nad mrtvolou manžela smrť ušetrí, padajú do zajatia. —

Slnko schyluje sa na západ po dni krátkom, ale ťažkom, mrazivom a preca tak horúcom.

Smrteľne unavení ustupujú do tábora nazpäť ti, ktorí s Vintierom zostali v počte asi sedemsto, ostatní z nich boli pobití, lebo upadli v zajatie.

Voj Švehlov obnáša dosiaľ o mnoho menej. Ešte sa drží, ešte sa bije. Hajtman nezostáva za nikým v boji, i ukazuje zároveň, jak ďaleko predstihuje nepriateľa bystrozrakom vodcovským; útoku jich i zpätutiahnutie tak uživa, aby sa dostal bližšie ku kraju leženia.

Novými silami desaťkrát bol nazpäť odrazený — desaťkrát sa tlačil zase ku predu. Z namáhania zachodia mu oči krvou, ale päst zdá sa byť železnou.

„Nikomu neprospeje život,“ volá do seba, „nech prospeje aspon smrť!“

Myslí na Adlétu. V najtuhších okamženíach sa tvár jej velebne ožiari — už to nie dievka, už to sama vlasť, ktorá ústy Adlétinými prvýraz k nemu bola premluvila. Teraz hľadá naň vlúdne, i zdá sa mu, že slyší tiež jej hlas.

„Pre smrť buď ti život odpustený!“

I rozdáva nové rany. A už vidno, že sa rady nepriateľské v tú stranu rozširujú z medzi svojho tábora.

„Napnite všetky sily!“ volá hajtman.

„Ajhla, jak blízko už vysvobodenie!“

Bojovníci Braterskí podobajú sa zväťša už viacej prišerám lež ľudom, tak sú biedou, namáhaním, krvou nepriateľskou a svojou zptvorením, tak v poslednom svojom boji zohavení.

Úžas pojíma protivníkov už jich pohľadom.

„Diablu patrili!“ volajú medzi sebou.

„Už i diabolskú tvár vzali na seba. Striekajú kolo seba pekelnou otravou!“

Konečne — konečne zbýva len krok, a zástup bude zachovaný!

„Zbyňku!“ hovorí Švehla priskočiac ku priateľovi. „Veď hlavný zástup ku predu: snadno už prerazíte, čo tam nepriateľa. Ja s touto hrstkou zostanem za vami a udržím prúd nepriateľov, Bôh dá, tak dlho, až vyviaznete z nebezpečenstva!“

„Nechaj ma, nech umrem s tebou!“ odpovedal Zbynek.

„Buď poslušný!“ zvolal Švehla prísnejším hlasom.

„Zachovaj zbytky Braterstva — pozdrav odo mňa Adlétu. Staraj sa o ňu — a nezapomeň na otčinu!“

Svesil hlavu i zabral sa Zbynek napred.

Švehla nechal pri sebe asi sto mužov a neustáva v boji.

Medzitým, čo zbytky Braterské rýchle už sa valia ku predu, on so svojimi tiahne späť piad za piadou, krok za krokom.

„Dobre,“ hovorí k sebe, kedykoľvek pridá sa mu obzret.

Sluko zapadlo.

Švehla obrátený tvárou k tábore rozpomína sa na počiatok dňa — myslí na tú chvíľu, kde sedel u nôh Adlétiných, a videl jej lásku.

„Umriem za teba!“ vraví v duchu a ohliadol sa i dokladá: „Umriem s vedomím, že si zachovaná.“

Päť sto Braterských bojovníkov s ťažkosťou tiahne od leženia nepriateľského. Zbynek je medzi najzadnejšími. Náhle obráti sa i vidí pred sebou Adlétu.

„Prečo nezostávaš vo voze?“ volá prekvapený, skače z koňa, ktorého bol ukoristil. „Vysadni chytro, aby ťa prúd neutlačil.“

„Povedz mi,“ pýtala sa deva, „kde zostal Švehla. Slúbil mi, že sa odo mňa neodtrhne!“

Zbynek nemô ukázal na tú stranu, odkiaľ boli prišli.

„Dáva sa za nás v obeť,“ riekol Premek.

„A vy to dopustíte, aby on zahynul?“ zvolala deva. „Môžete ho opustiť?“

„To je jeho vôľa,“ vraví stavec, „aby sme unikli nepriateľovi. Hneval by sa, keď by sme ho neposlúchli!“

„Oj, pravda! Veď vy všetci chcete žiť. Vy buďte živí!“

„Čo počínaš!“ zkríkol Zbynek. „Mne si od neho poručená.“

„Neudržíš ma!“ dala odpoveď octnuvšia sa skokom na koni. „Nechceš-li mňa zavraždiť, nestavaj sa mi do cesty!...“

A už pobodla koňa.

Vraník letí pod ľahkým bremenom, a deva riadi ho rukou pevnou. Máličko jazdí — už vrazila medzi bojujúcich.

Nepriatelia žasnú, jaký to neobyčajný zjav! Ustupujú z cesty a päste naprúžené k rane klesajú.

„Stoj! kam ideš?“ odvážil sa nektorý zvolati.

„Medzi mrtvých!“ znela odpoveď.

Uhria značia sa krížom. Za čo držat tú devinu postavu, keď je tak krásna?

Adletine prsia hrozia puknutím.

„Oj, Janko — Janko!“ zaplakala srdcomne. „Kde ťa najdem — aspon mrtvého?“

Zvuky tie zavadily o sluch Švehlov.

„Jaký to hlas!“ zkríkol. „Či nebo, či peklo šiali takto ucho moje?“

A vrhol sa v tú stranu, odkiaľ zvuk prichádzal.

„Mocný Bože!“ zhrozil sa spatrac devu.

„Adléta — Adléta, tys tu?“

„Dieky Bohu!“ vypukla ona v zúfalej radosti a bola v okamžení na jeho prsach.

„Ešte ťa vidím! — Oj, neodháňaj ma — jak máš so mnou milosrdenstvo, daj mi smrť!“

Švehla privinul ju k sebe.

„Darmo chcel som ťa zachrániť!“

„Nebudem žiť bez teba!“

Hajtman je nevyslovne blažený: taká sa mu dostáva odmena, že aspon volil čestnú smrť. No, hrozí sa i v duši, keď každým okamžikom Adléte hrozí záhuba.

Nerozmýšľal sa dlho. Skočil na koňa pozdvihol devu k sebe, pritúľil ju na svoje srdce, pobozkal dlhým polúbkom.

„A teraz nech sa stane vôľa Božia!“ zvolal, ženúc sa v tú stranu, kde Bratia boly vyviazli, i oháňa sa mečom na všetky strany.

Predpal sa nie veľmi ešte do predu, keď znovu začul známy hlas — ale tento raz drsný, hnevivý.

„Hoj! Tu sú oba!“

Bol to János.

„Kráľ jich chce mať živých: Obklúčte jich pevne! — Ušetril si nám hodný kus práce, pane Švehla, žes slečnu vzal k sebe!“ posmieval sa oplán.

Adléta pritúlila sa bližšie k svojmu ochrancovi.

„O, Janko!“ šeptala prosebne. „Nepúšťaj ma živú z rúk svojich!“

Švehla slova nepreriekol i so všetkou prudkosťou rozohľadol sa po Jánošovi. Strhla sa vztekľá pôtká; po krátkej seči Maďar revajúc kliatbou zrútil sa na zem.

Ale i na Adléto rúcho vyprúdil sa prameň krve — zastenanie jej ani nebolo počuť. Švehla zažialil z hĺbokosti duše — meč vypadol s pravice jeho, oboma rukama objal devu, drahú hynúcu

„Umieram pri tebe!“ zašeptala ešte pozdvihujúc k nemu to krásne oko, ktoré už mrákota smrti zastierala. „S Bohom! Shliadneme sa“

Hlava jeho klesla na ňu, srdce mu pukalo bóľom nikdy netušeným — smysli ho opustily. — —

Keď sa opäť prebudil, stále nové slnko už v polovici dráhy svojej na poludnie. Príbytok v ktorom sa nachádzal, neznal; údy jeho boly ťažké, jako z olova, zvoľna rozpomínal sa na to, čo sa s ním naposledy dialo.

Nikto pri ňom nebol, nikto k nemu neprichádzal: on za nikým netúžil — nemal ani, na čo by sa vypytoval.

„Ona je mrtvá — mrtvá“ opakoval hlasite. A pri tom pomyslení každé jiné bolo lahostajné.

Konečne prišli k nemu — uhorský vojaci s vytasenými mečmi.

„Pôjdeš s nami!“ rozkazovali.

S pohrdlivým pohľadom, premáhajúc násilne bolasti v údach svojich, vykročil Švehla z väzenia. Hneď poznal, že ho vedú ku kráľovi — ešte raz zakypela v ňom krev.

A keď bol už pri samom príbytku kráľovom, uzrel na stá Bratrov, ktorí včera nazpät do tábora boli odrazení. V čele jich stál Vintier, s oprátkom na krku.

Vôkol a vôkol jasajúc hulákali Uhria:

„Do Čiech — do Čiech! Tak urobíme tam so všetkými kaciermi, jako tu s týmito lúpežníkmi!“

Kráľ Matiaš privítal bývalého svojho dvorana s pohľadom utajenej pomsti.

„Kde si nechal svoje vence, preslávený rytiere? pýtal sa ho škodoradostne.

„Tys mi, kráľu, ani jedon z hlavy neztrhol!“ odpovedal hrdo Švehla.

„Jaký to mrav!“ rozhneval sa Matiaš. „Čis nevidel vonku svojich rovesníkov s oprátkami?“

„A ty si chceš pri mne rabom svojim prácu ušetriť a hodit mi ho na krk sám?“

„Červíčku — teraz mi ešte budeš vzdorovať? Raz bol si už blízko trónu môjho — teraz nie si schopný už ani poznať, jako si upadol?“

„Kráľu, tak hlboko som ešte neupadol, abych ti slúžil, keď som ta poznal a preto ponechaj si hrozby i siete. A tak hlboko som ešte ani neupadol, abych zaoberal sa zavádzaním nevinných, opustených panien!“

„Pse!“ zkríkol Matiaš zapyriac sa v tvári až do tmavého.

V tom volal vo dverách hlas:

„Čo ja nesiem, netrpí odkladu!“

„Hovor!“ zkríkol vladár.

„Prekliati Turci zvediac, že máš tu vojenské zaneprázdnenie, vpadli do tvojich zemi jako lutá zver, zpusťošili široko ďaleko úrodnie kraje, do štyridsattisíc ludu odvliekli do zajatia mimo tých, ktorí padli bránia sa jim.“

Matiaš zaškripel zubami v malomocnom vzteku; no zo Švehlovho oka vyšlahol blesk radosti.

„Hoď ty na váhu počef, ktorý si tu premohol,“ zvolal ku kráľovi, „a kraje, ktoré si tu vydobyl! Čo je tvoje dielo — čím sú tvoje úmysli? Tak sa ti vypláca pomsta na Českých Bratroch. A s českým kráľom — no, vyhľadávaj ďalej príčinu ku sporom, keď môžeš!“

„Biedniku!“

„Biednik som: a preca anjel, ktorý tebou opovrhol, celou láskou vinul sa ku mne.“

„Rovno ztadeto odvedte ho na šibenicu!“ rozkazoval Matiaš. „Povešajte mu na troch

stranách po pol stu jeho rovesníkov — jeho najvyššie, aby smrť jeho bola čestná!“

„Nenie v stave, kráľu,“ hovorí Švehla povýšeným hlasom, „moc tvoja ani tvojich katov, abych neumrel čestne! Ja pôjdem na šibenicu tak pokojne, jako bych sedal na svoj stolec. ver: ale ty nepôjdeš rovno do Čiech, čo by i tvoja žľe pukala! Spamätuj sa, kto z nás dvoch tu stojí so cfou!“

Zahaňbený odvrátil sa kráľ, i pokynul, aby Švehlu odviedli.

I stalo sa.

A hneď prikróčeno k prevedeniu výroku kráľovho. Stopäťdesiat Bratrov určeno na smrť, ostatní na rozličné tresty, ženy všetkých pri-rieknuté byly vojakom kráľovským.

Už rozniesla sa zpráva o novom vpáde Turkov po tábore uhorskom, už umlkol pokrik: „Do Čiech — do Čiech!“

Tým zúrivejšie katujú Uhria Braterských zajatých.

Prijmi aspon moju smrť v obeť, otčina moja! Bôh otvor iným poblúdlým synom tvojim skôr oči než mne. Bôh tebe buď ochraným štítom, a obráť vždy v ničo úklady tvojich nepriateľov, jako teraz! — A teraz k tebe, môj spasný anjelu! Jak šťastný to koniec života, že ma cesta poslednia k tebe vede, Adléta moja! Uvidíme sa skoro!“

To hovoriac kráčal Švehla s jasnou tvárou na smrť.

Moje piesne.

I.

O samote smutne pejem
Sebe pieseň tichú,
O ktorej svet chladný, klamný
Nedočuje slýchu. —
Len tu i tu tón piesenky
Temnejšie zazvučí —
Ach a to vzdych len hlboký
Žialu spievať učí.

II.

Piesne moje, piesne moje,
Tichunko mi z duše plynú:
Útlym citom, dumným znením
Len ku dobrým nech sa vinú.

III.

Útla fialôčka
Hlávku si zklonila,
Sfa by na zem chladnú
Slzu vyronila; —
Slzu vyronila —
Ťažkosťou zronená, —
Jako je neverným
Šuhajom zklamáná!

IV.

Padá lísta po doline,
Leta krása mizne, hynie,

Hynie — — oj, ale sa vráti — —
Prijde — — čo sa teraz tratí.

Padajú i slzy moje
Srdec tratí lístky svoje —
Veselost srdca sa tratí — — —
Hynie, čo sa viac nevráti.

V.

Prečo som vraj taká chladná,
Mnohí sa ma spýtali,
A ja som jim odvetila
Vzdychom, by ma nechali.
Radšej nech som vám ja chladná
Lež city svoje sverit vám, —
Čo cítim nerozumiete,
Čože sa vám sdieľať mám?!

VI.

Piesne moje nie sú skvostne
Exotické byliny,
Ktoré ľudia obdivujú
Donášajú z cudziny.
Moje piesne sú len skromné
Hôrne z úbočia kvietky,
Ktoré bavia si trhajú — —
Nevinné útle dietky.
Sú to plody rozochvenej
Mladistvej myslej,

V nich zložil duch srdca city
K národu lásky svojej.
Venujem jich bratom svojim,
Ktorí za vlasť pracujú,
Venujem jich sestram milým,

Ktoré národ milujú.
Piesňou krofme žiale, boje
A tíšme túžby srdca, —
Láska všetkých nech nás spája
A Bôh budiž nám vodca!

Terézia M.

Lúka na Kriváni.

Poviestka z predošlého stoloetia.

Spísal Jozef Jančo.

Zvláštna je krása Slovenska!

Kto Slovensko v ktorejkoľvek čiastke roku čo len jedinký raz videl a svojim duchom prísne pojal, tomu ono zostáva nezapomenutelným; plní jeho oko pôvodnými svojimi krásami i vtedy, keď snáď rozmanitosťou krajov cudzích pútané, nemôže mu viac slúžiť za sprítomnený predmet bavenia. Je ono sťa meteor neba, ktorý ešte i po svojom zaniknutí, srdcom a citom obdarenému zemšťanovi, dlho, dlho v prvotných farbách svojich svieti.

Choďteže, vy nezkažené duše, po čaroplnom Liptove, a keď ta pôjdete — zastavte sa obzvlášte na dlhom, cez riekú Belá do komorskej osady Hrádok vedúcom moste. I padne vám mimovoľne v oči tá vrškovatá priestráň, ktorou všetečná Belá, sťa veľikánska hadica, svoje vody do šumivého Váhu nesie. —

Jak krásne to tu!

Tam v dialke nad Belou stojí osada Sv. Peter, sťa strážnik od celej priestrane prírodou mu dané kľúče držiaci. Domky a humná súmerné a čisté; mužovia za príkladom včiel od jara až na neskorú podzim sem tam po vlasti a zahraničí roztáraní, zarábajú poctivý peniaz, aby krajinské farchy uniesť mohli, ženy jejich pri zbožnom speve obrábajú okolitú polia a ríadať sebe svereného hospodárstva.

Na druhej strane Belej, Sv. Petrovi oproti čúpie v tieni košatých líp a ovocných stromov, pod balvánami skál z prs hradskej hory odvalenými neveliký hrad, ktorý nedbajúce na rozliehavé rapčanie pätkameňo-

vého blízkeho mlyna, len si pozerá a pozerá z nízkej výšiny svojej na bystrý tok Belej, jakoby s ľutostou, že ona, odprvotná to jeho milenička, jako dávno, tak ešte i teraz vždy svieža, ba prudkejšia, on ale zubom času a nešetrnosťou ľudskou v smutné rozvaliny zronený! —

Povyše hradu, na ceste do Dovalova pod sosňami hradskej hory leží Úpno, vo svojej len zriedka pretrhovanej tichosti. Úpno úpie snáď nad tým, že len z dvoch proti sebe stojících domkov, bytov to pre podlesného a jeho zápätника, záleží a svoju tichotu na rákos obrátiť nemôže. Čo Železná Brána na Podunaji, to je Úpno na Belej a hradskej hore, kde bystrí Dovalovci, znatelia to v plavení a vyvážaní klátov, chtiac nechtiac svoje zastavenéčko držať musejú.

Opäť za Belou, Úpnemu voči, táhá sa Vavrišov, povyššie tohoto v rovnej čiare na upätí Tatier Pribylina a za touto na vyvýšenej rovine Kokava. Tieto tri dediny podobajú sa jednej matičky dcéram, keď na kvetnatých lubách červené jahody sbierajúce pri speve trávnice nevinný a dôverný rozhovor vedú. —

Nad celou touto ozaj malebnou priestráňou stojí Kriván veľikán, sťa vážny otec a z vysokosti svojej skláňa svoje hromosilné temä, dávajúc jakoby srdčné pozdravenie svojeti, a cudzote — desné hrozby — tejto smrti, tamtej život.

* * *

Nad Pribylinou vypínajúci sa vrch Barance stál v poslednom ohni slniečka, ktoré

za parohatý Choč zapadalo. Dolu vrchom strmými pyrtami zostupovala obratne početná črieda bujne ľichvy. Tejto vopred uberaly sa roztopašné kozičky a miestami vstávajúc na zadnie nohy odhryzkávaly mäkkúškové ratoľstky z napadnutej síhliny. Ručaním a blakotom prejavovala celá črieda radosť, že po celoľňovom svojom putovaní bližie sa zase k tomu miestu, kde v nastávajúcu noc bezpečne odpočívať mala.

Črieda táto mnohopočetná náležala statným Pribylincom. Jej súhlasné spiežovce cengaly líbezne, a čistý ceng unášal ešte čistejším vzduchom večernajší vetriček na široko a ďaleko.

Za čriedou stúpaj pastierik, suhaj osemnásť-roční. Bol to Števo, vlastný syn pribylinského pastiera Pavka Silného, ktorý od dvanásteho roku svojho veku pri otcovej ruke obci slúžil.

Dľa veku bol síce Števo mladíkom, no dľa dokonale vyvinutého tela opravdovým mužom. Jeho silné svaly, široké plecia, mohutné rameno, súmerné nohy značily, že na obra dorastá. Svoj chod podriadil celkom rovnému držaniu sa svojho celého tela a každý krok, ktorý urobil, každé zastátie jeho bolo vážne a hrdinovi svečiace. Tvár, ináčej snáho biela, teraz ale sniečkom leta uhorená, bola mu významná. Veliké, neobelavé oči prezradzovaly, že je srdca otvoreného a dobrého. V prirodzených kotúčoch vlasy pokrývaly plece a ihraly sa s vánkom vetierka. Dážďom a slnkom saxvárený klobúčik s vybijaným remencom sedel mu hlboko na čele. Vlečno zavesená kabaň a cedilo lengaly mu prístojne, a pevnými žltými prackami stiahnutý opaštok kryl poprsie suhaja. Biele-červencu vlnou vyšívane biele nohavky a návlažani hočne vyše členkov vypletané krpce priliehaly ku švihlému tela jako uliate. Za zbroj mal v lavici poskladaný bič, na jehož plesk hneď sa roztúlaná črieda slučovala; pravica niesla mu kyjačok — obsekaec, ktorým sa tu i te dolu strminou podpíeral.

Tot oblek, no rovnošata pastierov podtatranských!

Za Števom po boku vliekol sa Dunčo, veľký psisko s klincovatým obojkom. Slú-

chal na velenie, ktoré vždy ochotne plnil, no smútil, že mladý pastier svojho miláčka, inokedy láskajúc, teraz ani pohľadom nepoctí. —

Števo bol teraz skutočne neobyčajným. Po druhé dni, zohánajúc sverený mu statok, vietil jastrabým okom na všetky strany, a tu i tu zaspieval si stavu i rodu svojmu primeranú pieseňku čistým hlasom tak dojímavé, že po poli a lese trávu sbierajúce, alebo jahody oberajúce dievčiny, nim zarazené spievať prestaly a počúvaly ho sfa slávika, keď v hústavine svoje zvláštne piesne peje. Teraz v myšlienkach pohrúžený, s patrným žiaľom a nepokojom na tvári, jako v trapiech kráča.

Verný Dunčo predišiel Števa a podíval sa mu v oči tak opýtave, jakoby chcel bol vyhádať príčinu jeho žiaľov; obližoval mu pri tom svojim studeným jazykom horúcu ruku. —

Števo precítil, pohladkal dlhosrsého Dunča za jeho pozornosť a pohrúžil sa zase v myšlienky. Pustil zrak na zem, jakoby sa s počítaním všetkých tam rastnúcich bylín a kvetov zamestnával.

Zázračné hrebene a končiare Tatier utrácally poslednú žiaru zapadnúvšieho slniečka zo seba, a oddávaly ju chmáram ponad Tatrou vysoko, chmáram, ktoré vetrom hnané, sám Bôh zná, do ktorej krajiny alebo kúta sveta veslovaly, čo medzitým večer v ľahodnom šere na údolie zasadal. Večernie zvony okolitých dedín vyzývaly príjemným hlasom veriacich k modlitbe a ustatých k odpočinku. Všetko toto nezdal sa Števo cítiť. Jeho srdcom lomcoval zvláštny bôl, mutné oko vyjasniť sa nechcelo, a krok bol mu jakosi čujnou bázňou a zlým tušením vedený. —

Črieda ľichvy vnišla do dediny. Zpod pokrovu domov rozvlácal sa modrý dym v zázračných postavách vzduchom, ktorý príjemná vôňa praženého, zrejsté k obliatiu mladých napospol oblúbených roškúl súdeho masla semtam naplňovala.

Števo zastal a vylúčil z duše hlboký, bôlny vzdych. V zápätí jemu Dunčo mrdal gundžovatým chvostom a obližujúc mu ruku,

zdaľ sa mať živú spoluútrpnosť nad jeho stavom.

„Ach, Dunčo mój,“ ozval sa Števo, „ty zdáš sa cítiť, že som teraz nie takým ku tebe, jakým som bývať zvykol, ale — nechápeš žiaľ dieťaťa znajúceho, že jeho rodič k posteli prikovaný, v nemoci sa sviera, v nemoci takej, proti ktorej lieku len u samého Boha. Oj, Bože, Bože! či si ešte môjho dobrého otca pri živote nájdem? Či ma on ešte pozná, a či ma privíta svojim dávnym: vítaj že mi, synák drahý!... Ver, že ťažko padá človeku vidieť ztratu toho sa blížif, čo mu je na svete najmilšie...“

Medzitým statok v dedine trafil sa kus za kusom, vchádzajúc do dvoru, do ktorého patrľ. Poslednie dve vzorné kravičky prekročily malé dverce najposlednejšieho domku v dedine, za nimi Dunčo a za týmto mladý pastier, ktorý za sebou dverce zatvoril. Dômok tento bol obecná pastieraň, kde Pavko Silný s Marienou, ženou svojou, už od dvadsať rokov v pokoji prebýval. Boli to rodičia Števovi, pre svoju úprimnosť, statočnosť, pracovitosť a pobožnosť, no pre celý prikladný život svoj v celej Pribyline, ba v celom okolí napospol oblúbení.

Krotké kravičky pastierove lahly si na čistý dvorec a omiadzaly z paše donesenú trávičku. Dunčo ztroviac nahotovenú mu večeru, čo svoju zaslúženú mzdu, vyvalil sa na ležisko a najdlúh sa hniezdením pravé kľbá svojich údov, ticho driemkal.

Teraz Števo otvoril nezbadane dvere na izbe a stúpal váhave ku posteli nemocného otca, pri ktorej práve dobrá mať so zaslza-veným okom sedela.

Sotva že Silný svojho milného synka zazrel, privítal ho srdečne. Oboch ruky odpočívaly za dlhší čas jedna v druhej.

„Nuž jakože sa mi máte, mój dobrý otecko? Vidno vám z tvári, že lepšie. Včera večer boli ste už tak slabý, že ste ma domov prišlého ani neprivítal, a dnes? — no chvála že buď Pánu Bohu!“

„Eh, synku, ide to už veru s posledním u mňa!“ znela odpoveď. „Nelakni sa, ale čo je pravda, to je pravda: ja doteraz mnoho trpel, veľmi mnoho, ale ver, že už dlho trpet

nebudem — zanechám vás, čo chvíľa na večné veky!...“

Dobrá žena Mariena plačom a bedákaním svojim, ubohému nad nemoc väčšiu farchu robif nechcejúc, siala si do polootvoreného obloka, jakoby niektorú zo susedkyň vyzerala bola, a zavrene plakala. I Števovo oko suché nezostalo.

Starý Silný, sbadajúc to, opäť slovil:

„Ach, Mariena moja, Števo mój, ba veru, žebych rád ešte s vami žif!... Už komu osúd tak jedno za druhým odberá, že naposledy zostane len sám jako opustená jedľa na polane a nezná v trápení svojom, čo má počiať, tomu uverím, že smrť vítanou byť môže. Ale mne, čo mám ešte i vás i rozto- milé hole Tatier?... Našou vospolnou pracovitosťou a schránlivosťou nadobudli sme si domček, ktorý Bôh dobrotivý doteraz pe- zehnával; máme roľičky a lúku v dobrom spôsobe; nechybí nám statčok, ktorý je ho- den do výstavky za vzor; nadovšetko požíval som a požívam neohraničenú dôveru ľudí...“

Ďalej mlúvit nemohol pre slabosť, ktorú mu dlhšie vypravovanie a napnutosť ducha zapríčinila.

„No zmužite sa, otecko,“ prehovoril Števo po malej prestávke, „veď ešte nemusí nasle- dovať večná noc na všetky vaše dni. Dôve- rujte v Boha, jako dôverujeme i my. Veď, pravda, že sme ľudia, smrtní, a čo mne dnes, to môže byť zajtra tebe, ale — ja pevnú nádejú mám, že to ešte i s vami na našu radosť dobre bude.“

Acpráve táto z hlbiny detinskej duše vytekajúca potecha dobre účinkovala na už v rozklad prechádzajúci život otcov, no vážnu cenu skutočnosti nemala, bo sám po- tešujúci nemohol dať vieru práve vyrečeným slovám potechy.

„Ej, dajže Bože, abys' pravdu hovoril!“ riekol nemocný tichým a zdľhavým hlasom. „No neverím, žeby sa pre mňa na svete tomto k lepšiemu obrátilo. To neprestajné lemcovanie môjho tela jakousi mimoriadnou zimnicou sožiera moje sily, — ja chradnem a cítim veľmi dobre v sebe, že jak len zá- zrak Boží v cestu nestúpi, nastúpi o nedlho večná noc všetkých mojich dní na tejto zemi.

Bôh robí zázraky, lež ja som primalicherné stvorenie, aby sa ony mne ku vôli stávaly. Veď smrť moja nezastaví svet ani v zlom, ani ho nepomkne k dobrému. Bože, Bože! či ozaj na našich liekobohatých Tatrách nerastie, nehovorím zázračná, ale snad ešte doteraz neznáma, tajná bylina, ktorá má tú silu a moc, človeka mne podobného na nohy postavíť. Ja znám, Števo môj, že kebys o takej byline vedel, žeby si ju z lásky ko mne, pri tvojej mladistvej odhodlanosti, pre mňa trebas zo zakliateho zámku doniesol. No ne-

nie, bo dobrá mať tvoja zajiste už všetky liečivé byliny Tatier posbierala; ja s radostou užíval, len že bez výsledku. Polaha okamženiami nastala, ale vyzdravenie vystalo. A — všetkemu býva koniec. Mój neduh vyšiel na najvyšší stupeň a hrob mi istý. Pán Boh milý nech zostáva s vami!...“

Požehnanie toto už len s poslednou silou vyslovil. Na to nasledovalo celkové oslabnutie, oči sa mu zavrely a ležal bez pohnutia, jako umrelý.

(Pokračovanie nasleduje.)

Viliamovi Pauliny - Tóthovi

k jubilejnej spisovateľskej slavnosti

v deň 19. okt. 1875.

I.

Tridsať už rokov hájiš pravdu svätú,
A tridsať rokov púšť mítvu zakliatu
Odklínaš spevom i mohutným slovom
V preleštnom kraji rodnom Slovákovom.

Sláva Ti, brat náš, bojovníku smelý!
Daj Bôh, by oči Tvoje uvidely
I Tvojich i našich túžob naplnenie,
Z hnusnej poroby jarma vymanenie!

Daj Bôh, by Tvoje ušlachtilé spevy,
Verného srdca nadšené výlevy,
Stuhnutosťou dušou národa hýbaly
A svätý oheň do mdlých srdcí lialy!

A po prežitých divo-krutých búrach,
Čo ponad hlavou sa Ti prevalily,
Letom bystrého orla v hustých chmúrach
Veslujúc — Tatier vrcholce dostihly.

A ztade sladko-žhavým romonením
Prúdilyš' do žil, aby krev zkpypela,
A bratov rodných čata, rozechvením
Svätým, vo svätý boj ducha letela.

A Ty na čele svätobojnej čaty
Stál, jako dosiaľ, udatný bohatier,
Viedols' junač tú v chrám svobody svätý,
K spásu národa a oslave Tatier!

August Horislav Kréméry.

II.

Umdlono když dlouhým člověčenstvom bojem
V chladu nečinnosti tvrdě dřímalo,
Nepřátelství staré s krvolačným vojem
Po unavených tu zpupně šlapalo,
Hrobníkova ruka kopala již hroby,
Aby na vždy zavřen byl jim jasný zrak,
A jich bytost statnou, jejich zlaté doby
Aby neprůhledně zakryl temný mrak,
Místo pravdy, lásky, nevinnosti,
By jen vládly světem nepravosti:

Pohnulo se srdce Pána nad blankytem,
A on seslal k lidstvu svojí lásky zář,
Která pronikala zem i moře svítem,
Ze sna probouzela lidstva schablou tvář:
Proroků těch božích sladká, mocná slova
Od nížin se nesla k hrdým výšinám,
Každým jitem kol se rozlehala znova,
Domlouvala zvláště spícím dolinám —
Až pak zapomněly vlastní mdloby,
Páze zdvihly ku porobě zloby.

Prorok taký byl i milenému kraji,
 Kde má Sláva matka od pravěku stan,
 K němuž Senice i Martin pohlédají,
 Samým Bohem v Tobě, Oslavenče, dán!
 Do Tvých jarých prsou slétlo nebes štěstí
 Poznati co národ, drahá vlast co je,
 Za obět jim srdce, duši celou nésti.
 Jíti za ně v bouři, vzdát se pokoje —
 By jim vzkvetly opět zlaté palmy,
 A v těch stínu dozněl pláč a žalmy!

Dnes, kdy národ vznešen zdobí Tobě skráně
 Vlast Tě líbá, z úst jí vane dík,
 Echo slavné letí v dáli od Kriváně,
 Osud krutý za ním volá: Jánošík! —
 Dovol, by i bratr přivinul Tě k sobě,
 Na hlavu Ti vložil věnec lípový,
 S národem svým vroucně k velsvátku prál Tobě
 Na znamení šťastné lásky obnovy:
 Mnohá léta blahá, mnohá léta,
 Chloubo Tatry, slovanského světa!!!

Hynek Vlastimil Kreh.

Výlet na švajcké Alpy.

Cestopisné náčrtky podáva *Martin Bujna.*

(Pokračovanie.)

Rodinné meno Mikuláša von der Flüe bolo Mikuláš Lövenbrugger; název „Niklaus (zkráteno Klaus) von der Flüe“ dostal od jeho obydla, kde sa čo pustovník zdržoval. Za 50 rokov obrábäl svoje pole žijúc v tichej domácnosti v príkladnom manželstve svojmu povolaniu. Otcom bol láskavým, synom na proti staruckým svojim rodičom vďačným a obetovavým. Manželstvo jeho požehnané bolo 10 dietkami. Život jeho bol v každom ohlade vzorný a bezúhonný. Jako v svojom povolaní pilnosť a svedomitú pracovitost dokazoval, tak i vo vojne vyznačoval sa čo statný bojovník a neohrozený hrdina súc nejednoraz vojvodcom. Naproti nepriateľom osobným vyznačoval sa láskou naproti nepriateľom spoločného blaha a pokoja spravodlivou prísnosťou. Všeobecná úcta a dôvera spoluobčanov bola jeho odmenou. Jako „Landrathsherr“ vyznačil sa svedomitou zaujatostou za všeobecné záležitosti a obratnosťou vzniklé rozepky v láske a svornosti vyrovnat sa snažil. Takto slúžiac polstoročia svojej rodine a otčine — odtiahol sa do samoty, aby jedine Bohu a svojmu spaseniu žil. Bez otázky tvrdí ľud o ňom, ba i mnohí učenci, že za 20 rokov žiadon pokrm nepožíval, mimo mesačne raz večeru Pána prijímal. Vzdor tomu, že sa do samoty utiahol, navštevival ho ľud hŕne, hľadajúc uňho radu,

pomoc a potechu v rozličnom trápení, čo on vždy ochotne udeľoval; ba často sa ešte i teraz, keď dáka rozopra povstala, ktorá všeobecný pokoj narušiť mohla, i v rade kantonu nepovolaný a neočakávaný objavil, aby svojim dojemným slovom všetko v tichosti vyrovnal. Keď sa v rade jednotlivej obce alebo kantonu ukázal, nastala tichost hrobová všetci radní páni a prítomní povstali, aby mu tak svoju hlbokú úctu preukázali. Po krátkom srdečnom pozdrave prehovoril niekoľko vážnych slov k veci a s pozdravom v tichosti sa vzdialil. Čarovnou mocou účinkovala reč jeho, žiadon neopovážil sa proti-rečiť, a dľa jeho rady záležitost sa riešila. Chodil vraj vždy bosý a neprikrytou hlavou. Nosil dlhé vlasy a dlhú bradu. Vek nesklúčil ho a oko jeho ani v starobe svoju bysrost neutratil. Ale len kosti vychudlé kryla koža tela jeho. Tak vyzerá i poďobizen jeho, ktorú videt možno takmer v každom dome u švajckého ľudu bez ohľadu na vierovyznanie. Ľud ho krátko nazýva: „Bruder Klaus.“ Po smrti bol roku 1487. za svätého vyhlásený a ešte i dnes hŕne putuje ľud k hrobu jeho.

Ja a Braček boli by sme ešte večierkom ďalej íst chceli, ale náš priateľ Danko Štolmann už vtedy telesne, ba i duševne, trpiac na ťažkomyslnost, upadal a ďalej cestovat nedovládoval. Zostali sme prez noc tu, tým

viac, že sme sa do dobrého hostinca dostali, čo nie málo na váhu padá.

Asi do poldeviatej poprechádzali sme sa my dvaja v okolí Sarnen, keď náš chorlavý rodák Š. v hostinci vydychoval. Skrovne si povečerajúc lahli sme si spať. Keď dva dni boli krásne, jasné, teraz ráno husté mračná pretahujúce prevažovali sa po oblohe. Ešte síce nepršalo, ale na cestu sa vydať radno nebolo. To nás nepokojilo, bo celý deň niekde darmo presedeť a za to ešte i dobre platiť, po vôli nám byť nemohlo. Mračná popretahovali sa a my sme nastúpili ďalšiu púť smerom ku dedine Saxeln. Pre slabosť priateľa Š. dorazili sme len ta pred samým obedom. Okolo druhej zaobedujúc si chceli sme ďalej stúpať, náš priateľ Š. hovorí, že ďalej nevládze. Chceli sme mať príležitosť do Brienzu — je to asi 4 hodiny cesty a preca požadovali 7 fr. od každého z nás a to ešte na jednom koni! No, čo bolo robiť, platiť sme museli a to ešte po predku.

Kraj, kade sme cestovali, bol zaujímavý pre svoju rozmanitosť; nebol síce tak veľkolepý a čarovno-okuzľujúci, jako sme už videli i vidieť mali, ale preca pôvabný. V popredí stály menšie väčšie vršky, za nimi vyššie vrchy a za týmito dlhá reťaz vysokých Alp, k tomu v blízkosti roviny a doliny, potoky a riečky, jazierka malé i väčšie. Čím dial tým vyššie vystupovali sme, ale náš koník dobrý mocný dobre s nami uháňal, čoho i potreba bolo, bo čím dial tým väčší dažďik poprchal. Pri priesmiku Brünig, kde je hranica kantonu Unterwalden a kantonu Bern, dostúpi výška cesty vyše 3000'. Keby sme boli mohli vždy včne ísť, boli by sme ešte za vidna do Brienzu dorazili, no pre dážď zastaviť sme sa museli v osade Gyswill, kde sme sa pivom občerstvili. Bolo ale srdečne zlé, horké i teplé. Pivo v Švajcsku nedá sa prirovnať na žiadon púd vienskému, českému alebo bavorskému. Je silnejšie, ale nie tak čisté, priezračné, no viac husté a štiplavo-horké.

Dážďik pomali padal tichý, ale hodne hustý, a my obávali sme sa, že tam prenocovať prinútení budeme. Najviac domrzalo nás, že sme mali príležitosť až do Brienz

zaplatenú. Náš vozka nechcel nám z peňazí nečo vrátiť. Sotva teda trochu dažďik pozastal, nútli sme ho priahať. Keď sme do Brienz dorazili, bola šerá, tmavá noc, koník vzdor tmy rýchlo zaberá, meral iste tú cestu nie prvýraz. My sme ale na voze, nevidiac takmer ani jedon druhého, strachom trnuli, že nám niekde v jarku posteje. Keď sme vchádzali do Brienz dole strmou cestou, pustil koňa tuhým behom a — vrazil celou silou do jedneho na boku cesty pred hostincom stojáceho voza, tak že si hneď oje polámá, štvrne potrhal, koníka ľahko poranil. Tu sa strhne ohromný krik, nadávania atď., jako to už v podobnom páde býva. My poskákali sme z vozíka, keď sme už i tak v dedine boli a hostinec pred sebou mali. A sotva sme boli niekoľko krokov od vozíka, už ho celá tlupa kočišov, ktorí dosiaľ pohodlne v krčme sedeli, obstala. Keď náš vozka svoju záležitosť tu dokoná, vynašiel nás v hostinci, žiadajúc od nás niečo na náhradu škody, čo sme my ale rozhodne odopreli, bo sa to pri väčšej opatrnosti stať nemuselo. Bez prepitného preca neodíšiel.

Brienz je len dedina, najviac z úhladných drevených domov pozostávajúca, a preca má dva veľké hostince a viac menších, bo turisti často sa tu obráta. V hostinci „Zum Bären,“ kde sme zosadli, bolo plno hostí; no hospodu sme dostali, jednu izbu s dvoma postelmi. Hostinec leží na pobreží samého jazera Brienzského, rovno oproti veľkému vodopádu „Giessbach-u“. Z toho všetkého sme večer len tolko videli, na kolko to svetlo v oblokoch horiace osvietilo. Na uhloch hostincov horely lampy, ale len na ulicu. I z hostinca od Giesstachu dorážaly ku nám mnohočetné svetlá, ktoré jeho veľké obloky osvetľovali. Isli sme k večeri do jedálne. Chceli sme byť mierni, bo všetko zdalo sa nasvedčať, že si tu dobre zaplatiť dajú. V jedalni bolo hostí dost a dost. Sklepník podal nám jiedlo-pis. Hladíme, hladíme do listiny, marné namáhanie — tu všetko francúzsky a to tak písané, že sa písmy ani pri zväčšujúcom skle rozoznať nedaly. Mali sme predtuchu, že je toto zámerne tak nastrojené, čo tým viac pravdepodobné bolo, že cena ani jedneho

jiedla udaná nebola. Poli by sme radšej išli lační spať, to sme ale o haňbu urobiť nemesli. Aby dlho usmievajúci sa sklepník za nami nečakal, kázali sme si po poháre piva doniesť. A bolo nám ho dost. Poradili sme sa, že si dáme každý iné doniesť. Ukázali sme každý prstom, ktorému čo doniesť má. Jak sa predtým usmieval, teraz ho naše rozkazovanie celkom do dobrej vôle priviedlo. Doniesol nám o chvíľu po kuse telaciny, každému niečo ináč pripravenú. Nemali sme si čo záviďeť. Najlepšie si zajedáme, keď naraz hostia od stolov povyskakujú a každý sa k obloku tisne. Podobne činíme i my. I videli sme krásny výjav. „Giessbach,“ veľký to vodopád, bol osvietený bengalským ohňom od prenajímateľov hostinca. Stáva sa to časlo pre väbenie hostí. Nočnia tichosť, ktorá povstala následkom obdivovania tohoto okuzľujúceho vyjavu, možným činila slyšanie hučania padajúcej vody, ba i samé padanie vody videli sme. A na vode pekne sa odrážaly rozličné barvy ohňa; no nemohli sme toto utešené divadlo dlho obdivovať, bo najviac jak 2—3 minuty trvalo. A zase rozťahla sa šerá tma ponad hladinu jazera a prikryla vrch vodopádu. Ale pri obloku hučanie jeho po celú noc bolo počuť možno. Vrátili sme sa s väčšou chuťou k svojej večeri. Boli sme chytro hotoví. Chceme platiť. Riekne nám sklepník s úsmevom, že nám ráno podá účet. To bolo na dobrú noc.

Na stolíku vo svojej izbe našli sme biblie, nemeckú a anglickú. Krásny to zvyk v mnohých švajetských hostincoch, že biblia v hostovských izbách na stolíku spočívajú; niekde i v troch rečiach: nemeckej, francúzskej a anglickej. Sú väčšie hostince, kde úplne sriadené káplnky najdeš. Tak má byť v Bazeli v „Hôtel Trois Rois“ krásna káplnka pre Angličanov. I v tomto hostinci, jako sme sa ráno presvedčili, bola takže jedna pre katolíkov, ponevác v osade kath. kostola nebolo.

Ráno svitol jasný deň.

Stali sme ráno dost v čas. Chceli sme sa na čluku na „Giessbach“ preplaviť.

Krátko sme si zaraňajkovali, i požadujeme slúbený účet. Jako sme na Pilate boli

prekvapení, tak tým viac tu. Tam sme platili po 5 fr. 50 c., tu po 6 frankov. Zaplatili sme veselou tvárou, aby sme sa ešte i pri odchode štíplavým posmeškom nevystavili, mysliac si:

„Z tej biblie, ktorú hostom predkladáte, mohli by ste sa tiež nečomu priučiť.“

Hneď z dvoru hostinca vstúpili sme na loďku. Veslármi námi boli: stará babka s jej asi 17-ročnou dcérou. Prevozné platili sme 1 frank. Mali sme strach do čluku vstúpiť, no ujistovali nás, že ony lepšie povieslujú, než hocktorý silný chlap. Uspokojili sme sa a vstúpili dnu. No, tu i tu preca strach prechodil nám údami, keď loďka z boka na bok klátiť sa počala. Ony ju zase svojim obratným veslovaním do rovnováhy uviedly. Asi za trštverti hodiny preplavili sme sa k upätí Giessbachu, kde sa hneď z ločky v drevenú, no úhladnú sieňu vystúpiť môže. Bez meškania poberali sme sa na Giessbach.

Giessbach je povestný vodopád. Pozostáva vlastne z viac zpadov, ktoré z vysocizných skalín a vrchov v hlbokú prepašť padajú. Ohlušujú hučaním svojim cestovateľa tak, že pri samom zpadé hlas ľudský slyšať nemožno. Celý potok vody padá tu mnoho sto stóp hlboko. Na kuse zase malými strminami tečie pomedzi menšie väčšie skaly, až zase príjde nad hlbokú prepašť, kde sa veľkým prúdom dolu zrúti. Týchto väčších zpadov má byť osem.

V novšom čase žiadon turista, ktorý cestuje v Berner-Oberlande, kde sa ťahá hlavnia reťaz alpských vrchov, Giessbach neobíde. Predtým bol málo navštevovaný, bo bola neschodná cesta. Teraz je ale už cesta dost dobrá, bo majitelia radi na to hmotnú obeť vynaložia, aby cesty čím lepsie byly, znajúc, že tým privábajú cestovateľov, ktorí jim to trojnásobne navrátia. Na väčších strminách sú zchody, a na bokoch operadlá a kusami lavičky, aby si ustatý pútnik vydychnuť mohol. Ponevác sa z jednej strany na druhú prechodíť musí, sú ponad vodu, a to obyčajne nad najhlbšími zpadami, mosty. Asi 500' nad hladinou jazera je skvostný hostinec — pre veľkých pánov, preto sme my ho obišli a postupovali vyššie. Z jednej

i z druhej strany je hustá bujná hora, k tomu i tu zelené malé rovinky rozličnými kvetinami posiate — robia cestu príjemnou. Pekný výhľad, i sám vodopád vábia neodolateľne človeka vyššie a vyššie.

Zaumieleni sme si, že vystúpime až k samému prameňu, no vychádzali sme z času, bo o pol dvanástej odchádzala loď do Interlakenu, kam sme i my íst mali. Asi medzi 4000—5000' výšky — sám vrch má vyše 6000' — museli sme upustiť od svojho úmyslu a vrátiť sa, jak sme nechceli odchod lode premeškať. Bolo asi jedenásť hodín, keď sme dolu do siene prišli. Mnoho cestovateľov na loď čakalo, ktorí iste v hostinci na Giessbachu nocovali, alebo pozdejšie z Brienzu za nami prišli. No nik tak vysoko nevystúpil z nich, jako my.

V čakalni obracalo mnohé pozornosť cestovateľov na seba. V jednom kúte stojí

niekoľko dievčat v národnom kroji, i spieva národné piesne; refrain jich bol voždy: „Čihý, čahó, čahýja, hýja, hó.“ Spievaly dost príjemne a síce vo štvorhlase; no piesne jich ďaleko stoja za našimi národnými, jaké naše švarné dcéry slovenské spievajú. Niet nad spev slovenský rozliehajúci sa úbočami našich Tatier! Devy tieto švajské spievajú za odmenu. — Poďme na pažiť a tu uzreme jako 10—15-roční chlapci svoje gymnastické umenie prevádzajú — za darček nejaký. Tam obstupuje kľbko detí cestovateľa, prosiac ho o podporu, a dajúc jim niečo poberá sa od nich preč a ony vyplazujú za nim jazyk; tam ide druhý cestovateľ, i toho obhrknú, ten jich odoháňa a ony mu nadávajú vidiac, že jim nič nedarúva. Vôbec, zobraenie je tu pod zásterou umelectva, i bez neho, v plnom kvete!

(Pokračovanie nasleduje.)

Jánovi Ondrušovi.

Ešte nám zora nesvitla,
 Už ju hasí dážď a mraky;
 Ešte ruža nerozkvitla,
 Už ju moria slnca zraky. —
 Bože! ľudu nášho Otcom ta zvieme
 A nad hrobom jeho nádeje plačeme;
 Z prachu sme vyšli, nad prachom stojíme —
 Otče náš večný, Tebe sa modlíme!
 Amen.

Videli ste hynúť kvet na púšti,
 Keď mu steblo vietor nalomí?
 Znáte jako slávik umre v húšti,
 Keď mu spevy strelba ohromí?
 Počuli ste tichnúť harfy hlasy,
 Keď hej struny puknú udrením?
 Znáte, jako hasne hviezda krásy,
 Deň uchádza s nočným zvonením? —
 Oj, tak znáte, ba ešte neznáte,
 Jako umiera mládenec: —
 Ale nadarmo k Bohu nevoláte,
 Bo on bol jeho milenec!
 Jako hviezda z neba padajúca,
 Jako duby víchrom vyvalené,
 Jako lode v búrke zatopené,

Jako obeť vetrami hasnúca,
 Jako orol bleskom porazený,
 Jako prorok ohňom umučený:
 Tak umiera Boží milenec,
 Svätý národu mládenec!

Duchu zvečnelý! odpusť duši mojej,
 Ze tvoje muky a bóle spomína,
 Nedá pokoja svätej tóni tvojej —
 A slabým slovom tvoj osúd odklína!
 Vykvitol si, jako zora rannia
 Nad Tatrami vysokými,
 Vyletel si jako orli letia
 Nad svetami delakými —
 Videl si slavné mestá a krajiny,
 Videl si hradov našich zrúcaniny —
 Plakals' nad Nitrou a Sálou zmútenou,
 Plakal nad slávou rodu zhanobenou.
 Tams' už národu žiť i mreť začínal,
 A hroby otcov myšlienkou odklínal.
 Po hrobách otcov a zhynulých svetov,
 Sbieral si vence neuvädľých kvetov.
 Vence ti kvitnú, ale ruka zvädla —
 Myšlienka žije, ale hlava — padla!

Ešte ta vidím, brat môj oslávený,
 Jako sa púšťaš so smrťou v zápasy.
 Volá ta v život národ potupený,
 Volajú jeho budúcnosti hlasy,
 I mať a sestry, i bratia zmŕtvelí —
 Ale nadarmo — nadarmo svet celý!
 Ja sám zvukami hromov bych zavolať,
 Aby sa vskriesil, aby sa privolať!
 Ale si zmizol, jako zora rannia,
 Keď na ňu slnce pozerá —
 A jako anjel, čo na Božie zvania
 Piesňou sa od nás odberá —
 Na krylách piesne letíš oslávený,
 Vo svet nebeský, hviezdami venčený —
 Odtiaľ už jasne vidávaš tie časy,
 Po ktorých rod tvoj túževa;
 Tam už načúvaš pieseň večnej krásy,
 Po ktorej brat tvoj omdlieva.
 Oj, osvieť bleskom svojej večnej zory
 Rodnie doliny i tatranské hory —
 Prenikni bleskom života večného
 Synov zakliatych rodu slovenského,
 Aby z tej zeme, z tej zeme znečtenej,
 Slzami sestár a bratov skropenej,
 Duchovia otcov k životu povstali,
 Zmenili v chrámy pustých Tatier skaly!

Duchu zvečnelý, pokoj prachom твоjim,
 Pokoj a svätá tíšina! —
 Len vietor Tatier nech vzdychaúim svojim

¹⁾ Janko Ondruš, mlynársky syn z Malej Pulúcky v Lubtove, národné prebudený mládenec a veľkých darov i snáh ducha, študoval s pôvodcom básne tejto v Halle naď Sálou v Nemecku a zomrel na suchoty pri rodičoch svojích jako kandidát ev. bohoslovía r. 1845. Umierajúc už spieval: „Sláva buď na výsostach Pánu Bohu,“ jakoby ev. kňaz pred oltárom. Pritomná básneň čítaná bola na jeho pohrebe v Porúbke v deň Jozefa r. 1845. Poz. S. B. H.

Nám stratu našu spomína. —
 Váh smutne šumí kvetnými brahamí,
 A nebo plače tichými hviezdami! —

Bože, ľudu nášho Otcom ta zovieme
 A nad hrobom jeho nádeje plačeme;
 Z prachu sme vyšli, nad prachom stojíme —
 Otcé náš večný, Tebe sa koríme!
 Amen.

* * *

Zahučaly hory, zahučaly doly,
 „Beda vám Slováci, beda vašej vóli!
 Kde vám lipa skvitne, blesky ju ohromia,
 A kde duša mladá, kliatby ju prelomia!“
 Padol si, Janičko, jako tá skalina,
 Keď ju víchry lámu a hrom popretína;
 Ešte z tej skaliny kamene ostanú,
 A tie naše žiale, brat náš, neprestanú.

Dobrú noc, Janičko, dobrú noc!
 Driemaj jako v noci svetov moc, —
 Dobrú noc, dobre spi!
 Snivaj jako hviezdy Božie sny!

Dobrú noc, Janičko, dobrú noc!
 Driemaj jako v zemi ducha moc; —
 Dobrú noc, dobre spi!
 Vstaneš jako slnce z nočnej tmy!

Samo Bohdan Hroboň¹⁾.

Nebezpečné zálety.

Dediúská novella.

Spísal *Björnson Björnstjerne*.

Keď Aslaug vyrástla a stala sa z nej aby si aspon kožušok na sebe nenechal
 švarná deva, nebolo viac žiadneho pokoja na a nepostavil k posteli hodné brezové poleno.
 statku Husaby. Noc po noc bájali sa tam „Keď mám tak švarnú dcérku, budem
 najkrajší mládenec z celej dediny. No najhoršie si ju znať i strážiť,“ hovorieval.
 to tam bývalo na svätvečer; tu nikdy ne- Thore Kesset bol len synček chalupníkov
 lahohol si otec, starý Knud Husaby, nikdy, a preca hovorili ľudia, že najčastejšie chodieva

navštevovať länikovu¹⁾ dcéru na Husabsko. To sa ale starému Knudovi nelúbilo, i hovorieval, že to nenie pravda, aspon že ho tam nikdy nevidal. No ľudia pošopkávali si preca a smiali sa potutelne, že keby tak chcel do seníku nazreť, žeby iste tam Thora našiel.

Prišlo jaro a Aslaug tiahla do hôr so stádom. A keď sa deň rozžiaril nad dolinami, chladné skaly sa vypínaly nad teplé pary, zvončoky stáda zvučaly, pes stráziaci stádo štekal, Aslaug spievala a na loveckom rohu trúbila — tu bolo mládencom ťažko okolo srdca, keď prišli bližšie a obraz tento uzreli. A v prvý večer sobotní plazil sa jedon po druhom hore na vrchy; no rýchlejšie, lež hore, zchádzali dolu; lebo tam hore stál mladík a číhal, každého, kto prišiel, pochytil a tak nim zavrteľ, že navždy zapamätal si každý slová, ktoré sprevádzaly tieto vrtochy:

„Prijď druhýraz zase, dostaneš viacej!“

Jako to mládenci súdili, bol len jedon v celej osade, ktorý mal také silné päste, a to bol práve Thore Nasset. A vždy tie celolänské dcérky mienily, žeby to bolo preca primneho, aby toho kozla chalupníkovho Aslaug Husaby najradšej mala.

Keď o tom počul starý Knud, hovoril, že vraj keď niet nikoho, čo by ho skrotil, že si tú prácu sám praje. Pravda, že sa bol Knud už veľmi zostaral, no ačkoľvek mu už bolo vyše šesdesiat, merával svoje sily ešte s najstarším svojim synom, keď nemal doma žiadnu robotu.

Na pastviská Husabské viedla len jedna cesta a síce zahradou pri dvore. Keď Thore najbližšieho sobotního večera chcel sa poberať hore na pastvisko a ticho sa dvorom kradol, ľahký jako pierko, tu, keď práve zašiel za stavänie, vyrútil sa naňho chlap.

„Čo chceš odo mňa!“ hovoril Thore a capol mu jednu, že sa mu v očiach zadjiskrilo.

„Hneď sa dozvieš,“ riekol neкто za chrbtom, uderiac ho, a to bol brat Aslaugin.

¹⁾ Länö = manstvo; länik v Norvéžsku bohatý roľník, u nás v časoch poddanstvaš oltýs = liber-tinus.

Red.

„Tu je tretí chlap,“ riekol starý Knud a dotieral na neho.

Thore nadobudol sily v nebezpečenstve. Bol pružný jako vrbový prút a mlátil okolo seba až to búchalo, točil sa a zhýbal sa; kam padla rana, tam on nebol; kde sa nikto nenazdal, tam rozdával. Zhybol sa a vyskočil, ale strašne ho zmaľovali. A preca hovorieval pozdejšie starý Knud, „že sa ešte nikdy nebil so statočnejším chlapcom.“

A išlo to ďalej, až krev tiekla; i riekol Husaby:

„Zadrž,“ a vyklzly sa mu slová: „keď si trúfaš budúcu sobotu príjsť hore navzdor Husabymu a jeho synom, dostaneš dievča!“

Thore vliekol sa domov jako mohol a keď prišiel domov, ľahol si.

Mnoho hovorilo sa o bitke na Husabsku a každý doložil:

„Čo tam i len chcel!“

Len jedna bytnosť tak nesúdila a nehovorila, a to bola Aslaug. Očakávala ho toho sobotního večera, ale keď sa dozvedela, čo sa bolo prihodilo medzi nim a otcom, sadla si a horko plakala, hovoriac pre seba:

„Keď nedostanem Thora, nebude mi už viac slniečko svietiť.“

V nedeľu ostal Thore ležať, a v pondelok ešte cítil, že mu z postele nemožno. Prišiel utorok a vonku bol deň rozkošný. V noci pršalo; hory vyzeraly tak čerstvozelené, okno bolo otvorené, vôňa sem zaväňala, zvončoky z hôr ozývaly sa dolu a tam hore neкто spieval; veru keby nebola matka v izbe bývala, bol by sa rozplakal. Prišla sreda a ešte tam ležal. Vo štvrtok začal premýšľať, či by nemal byť v sobotu zase zdravý. A v piatok bol už na nohách. Spomnel si na slová, ktoré Husaby bol povedal:

„Keď si trúfaš budúcu sobotu príjsť hore navzdor Husabymu a jeho synom, dostaneš dievča!“

I zahľadel sa hore do statku, i myslel Thore:

„Už nedožijem do Vianoc.“

Hore na vrchy Husabské viedla len jedna cesta, jako už rečeno; no poriadny šuhaj musí sa ta preca dostať, i keby mu rovnú cestu zavreli a zatarasili. Keďby takto za-

vesloval okolo tých brál a na tej strane jazera pristál, asnaď by sa dostal hore, čo by to bolo tam i strmsšie, že i kozy len ťažko hore vylezú, a tým preca nenie nikdy neveselo na horách.

Prišiel sobotní večer, ale Thore vyšiel už zavčas rána z domu. Bol krásny deň; slnko svietilo a hrialo, že sa v krovínach všetko usmievalo. Z kopcov dolu to trúbilo a spievalo. Sedel pred domom, keď sa deň chýlil ku koncu a hustá hmla vystupovala na vrchy. I hľadel hore, tam bolo ticho; pozeral na Husabsko — a skočil do člnu a vesloval okolo brala.

Pred kolibou na vrchu sedela Aslaug, veď bolo po práci. Myslela, že Thore tohto večera nemôže prísť, ale že snad mnoho iných miesto neho príjde. I odviazala psa, a nič nehovoriac, išla ďalej. Sadla si tak, že mohla na dolinu hľadať; ale tam vstávala hmla a nebolo možno nič tam dobre vidieť. I vyzrela si iné miestočko a nemysliac už na to, sadla si tak, že hľadela na stranu, kde ležalo jazero. Bolo jej tak okolo srdca tak milo, tak ľahko, keď tak ďaleko ponad vodu pozerala.

Sedela tam a tak si zatúžila, že jej bolo do spevu. I zanôtila si piesenku tiahlozvukú, a ďaleko ponad hory to zvonilo. Rada by sa sama bola počula, i začala znovu, keď prvý verš dospievala. Ale keď spievala druhý, zdalo sa jej, jakoby neкто zdola z hĺbky odpovedal.

„Čo by to bolo?“ myslela Aslaug, i kráčala napred k zráznej priepasti, objala stihlú brezu, ktorá tam stála a nad prepastou sa vznášala — a hľadela dolu.

Nič nevidela: jazero driemalo ticho a odpočívalo, ani ptáčik ponad nim nepreletel.

Aslaug zase si sadla a zase spievala.

Tým istým zvukom odpovedalo jej to nazpät, ale o mnoho bližšie lež prvýraz.

„Tento zvuk nenie ozvena, nech je to čokoľvek.“

Aslaug vyskočila opäť a znovu nahnula sa ponad skalú. A tu uzrela tam dolu pri skalnej päte člnok pripiaty. Vyzeral tak drobný, jako orechová škrupina, preto že tu bolo tak hlboko. Uprela zrak svoj a videla čiapku koženú a pod ňou mužského, ktorý po skoro holej skale hore sa driapal.

„Kto to?“ pýtala sa Aslaug, pustila sa brezy a odskočila.

Netrúfala si odpovedať sama, veď vedela dobre, kto je to.

Vrhla sa na pažiť, chytila sa trávy oboma rukama, jakoby to ona sama bola, ktorá nesmie pustiť sa, čoho sa drží. Ale korianky povolily, ona vykrikla a siahala hlbšie a hlbšie. Prosila Boha Všemohúceho, aby mu pomáhal, no napadlo jej, že šialený Thore Boha pokúša, prečo nemôže mať nádej, že mu Bôh pomôže.

„Len tentoraz,“ bedákala, „len teraz vyslyš ma, Bože, a pomôž mu!“

I objala psa, jako by bol Thorom, ktorého držať musí a chce, váľala sa s nim po trávě a zdalo sa jej, že je čas nekonečný.

„Vau, vau,“ zaštekala pes a vyskakoval.

„Vau, vau,“ zaštekala zase silnejšie a kožená čiapka zjavila sa i zdvihla ponad kraj skalný — a Thore ležal jej v náručí. A nik z nich nemohol ani slovička prehovoriť, — i v tom, čo si najdriev riekli, nebolo smyslu ani rozumu.

Starý Knud dozvedel sa, čo sa stalo, i hovoril slovo vtípné, rozumné, i uderil pri tom na stól, až zapraštal:

„Ten šuhaj si ju zaslúžil, dievča nech je jeho!“

Preložil *Sytniansky*.

Pansláv.

V pekných hábach cifrovaná
Nadškrkne mi jedna dáma,
Že mi škoda môjho mena,
Že som panslav od koreňa.

To nepravda, môj kvet drobný,
Pravý Sláv každý chudobný;
Keby Sláva pánov mala —
Inak by sa zajasala!

Ján Čajak.

Čo vyliečilo Klarissu.

Novella od *Viliama Győryho*¹⁾.

I.

Pani veľkomožná, vdova po nebohom Baltazárovi Galanthay, dôverne lapila pod rameno budúceho svojho zafa Alexandra Lorántyho, a zo salonu, v ktorom po čas jedného utešeného jarnieho popoludnia s ostatnými údy rodiny Galanthayovskej vesele sa spolu bavili, do svojej izby ho odviedla, na starobylej obtažnej pohovke miesto mu vykázala, dokým ona svoje veľkého objemu údy na trochu z barvy výndetej „chaise-longue“ s tou najväčšou pohodlnosťou umiestila.

Loránty posadil sa mlčky a s takým výrazom tvári pozeral na pani veľkomožnú, jakým vôbec môže hladieť mladý šuhaj na svoju budúcu testínu, od nejj — dla svojho tušenia — ženby jeho sa týkajúce veci očuje.

„Zať môj lubý,“ slovila pani Galanthayčka po niekoľkých slavnostných sekundách, „lebo veď od dnešnieho dna právom tak nazývať môžem toho, ktorý zretelnice oka môjho mojej Klarissinu mladý ruku obdrží (a tu citlivá mamička voňavú batistovú šatku po triráz, do vedna teda sestráž na oči si pritisla.); zať môj lubý, za povinnosť materinskú si pokladám o vašej budúcej manželke niekoľko slov prehovoriť.“ „Rozkážte, drahá maminka!“ odvetil trocha slnkom upálenej tvári, hodný mladý zať práve tak nežným, jako úctyplným hlasom.

Vy ste vypýtali moju dcéru a ja som vám ju oddala. Túžba celého môjho života, jediná nádeja a potecha môjho vdovstva, a právom doložiť môžem, môjho smutného vdovstva, bola tá, aby som ju raz šťastnou videla. A ja verím, že Klarissa bude šťastná po boku vašom. Jako čiste, jako verne a opravdove môže anjelské srdce milovať,

Klarissa tak vás miluje. Ja som to videla, ja to viem, preto, Bôh mi je svedkom, ani jedným jedinkým slovom nechcela som ju od svobodnej jej voľby odvrátiť. Vy môžete byť uspokojený, môžete veriť môjmu slovu: „Klarissa vás veľmi miluje.“

Matka s takou vrelosťou riekla slová tieto, že mladík nemohol jich bez pohnutia načúvať.

„Najsvätejšou úlohou môjho života to bude, aby som jej lásky, toho najdrahšieho pokladu, hoden bol.“

„Znám vás, čo mnoho sláčetnejšieho rázu mladíka,“ pokračovala matka, „lež by som len jedno okamženie mohla o tom pochybovať. A ponač nemám príčinu k pochybnosti, mám úplné právo na blaženosť a,“ dodala po krátkej prestávke, „k dôvere. Jakou dôverou sa chovám oproti šlachetnému srdcu vášmu, to z môjho soznania uvidíte. Tri dietky mám; rovno milujem všetky; rozdiel robiť medzi nimi som nikdy nezvykla; v rovnnej blízkosti stály srdci môjmu vždy všetky, a preca, chcem-li byť celkom úprimná, vyznať mi prichodí: zo všetkých troch najviac zaoberala som sa s Klarissou, lebo zo všetkých troch o ňu bola som prinúčená najviac sa strachovať.“

Slzy sa zase vykradly na viečka matkine a vzácna šatka zas mala robotu jich usušiť. „Prvé dieťa moje! Tibor je pravý odlesk svojho otca; silný, zdravý, každej búrke a každému nebezpečeniu vzdorujúci. On je muž. Druhé: Klarissa, ona je docela mne podobná; slabá, citlivá, trpiaca. Vidieť ju dnes jakoby som seba samú videla v mojom sedemnástom roku. I ja som práve taká ale nebudem pokračovať, poopravila sa pani veľkomožná, svoje zdravím zaokrúžené rameno na zadniu

¹⁾ Viliam Győry je na slovo vzatý spisovateľ maďarský. Preklady Calderonových divadel, kusov zo španielskeho do maďarčiny preložených, z jeho pera zvyklo dávať pešťanské národné divadlo. Je znalcom mnohých rečí, áno učí sa i reč slovenskú. On preložil z poverenia Kisfaludyho spolku i svetochrýrný humoristický španielsky román „Don Quijote“. Prítomnú novellu uznala kritika za novellu ceny trvanlivej. Győry narodil sa dňa 7. jan. 1838 v Rábe, kde jeho otec učiteľom dievčat bol. Teraz je Győry ev. farárom na Orosháze a notárom okresu ev. baňského duchov. stavu. —

podpierku stoličky oprúc, „ved nie o sebe, ale o mojej dcére chcem hovoriť. Boli, čo to tvrdili, že ja vraj maznám Klarissu! Nezaslávam jim to, Bôh nech odpustí jejich nešetrnosť! Ti nemali slabé, chorlavé dietky. Ja som jich mala,“ pokračovala matka vždy živšie a citlivejšie; „mala som jedon chorý kvietok, ktorý len moje starostlivé ošetrovanie udržalo. A už keď pod obrazom hovorím, dovoľte, aby som pod obrazom i pokračovala. Či môže kto obviníť zahradníka preto, keď svoj lúbený chorý kvietok zvláštnejšie nad iné ošetruje? Keď ho pred chladným vetrikom zároveň jako pred úpekcom slnka chráni vediač, že by mu to škodilo? Keď kvietok ten vždy na to najvýhodnejšie miesto klade znajúc, že mu je to k osohu. Keď drahý predmet svojej opatery denne i storáz obzre okom, ohliadá rukou: voždy bojzlive, lebo vždy láskave. Kto tohoto zahradníka z jeho starostlivosti obviní, ten nech obviňuje i mňa, že takou pozornosťou ošetrujem môj chorlavý kvietok, svätú starosť srdca môjho, moju Klarissu! Klarissa bola od detinstva svojho chorlavá. Na bladej laliovej jej tvári len skúpe ukazovala sa červenosť života, keď oči svoje ku spánku zavrela; taká bola sťa, koho do truhly idú uložiť. Oh! kolkoráz sa mi to stalo, že keď som pri jej kolíske zastala, a na tú bladú tváričku sa zahľadela, mráz mi prebehol telom, bo tak sa mi zdalo, že život uletel z tejto drahej bytnosti. Videla som síce tíško dýchajúcich jej prsíček sa dvíhanie, cítila som nežným omakaním bitie jej srdiečka: preca som ju zobudila bozkami, aby ma jej perní úsmevy a jej veľkých čiernych očí blesk presvedčily, že je pri živote.

A jako by i teraz tá istá bojzlivost bola zavládla jej srdcom, vstala, otvorila dvere a nakúkla do salónu. Jej dietky a medzi nimi Klarissa ešte tam byly. Velkomožná pani sa usmiala svojej dcére, a potom so spokojnosť vyjavujúcim vzdychom navrátiac sa, zaujala predešlé miesto svoje a slovila:

„Je to docela iné, zdravé dieťa vychovávať, a iné choré. Tamto sa môže niekedy i prísnejšie držať i viac sa mu môže dovoliť, počím tomuto každý milujúci rodič viacej

lahodí, a z druhej strany nemôže byť vôkol neho dosť opatrným. Takto som prinútená bola i ja pečovať o Klarissu; urobiť všetko, čo žiadala, aby len neplakala, aby sa len jej citlivé nervy nepobúrily. A povážete si, túto starostlivosť nazvali ľadosrdci ľudia mazením. Slabosť Klarissina nepominula ani s odrostlejším vekom, i čo bolo prirodzenejšie, lež že som pečivosť svoju musela zdvojnásobniť? O kolkých chyrečných lekároch som počula; so všetkými som sa radila; ale sa nemohli usniest. Ti mi vždy len otužovanie, zimnú vodu, voľný vzduch a čo ja viem, jaké všetky rozličné, moderné spôsoby liečenia radili, ale materinské moje srdce tušilo, že sa ohladom choroby mojej dcéry všetka veda lekárska na omyle nachodí. Sama som potom čítavala lekárske knihy, a na základe tých a mojich zkušenosť som sa presvedčila, že moja dcéra na komplikovanú nemoc srdca a nervov trpí, ktorú len lahodnejšie poludních krajín povetrie vylicieť v stave bude. Jakú obeť by som bola mohla držať za priveľikú k uzdraveniu mojej dcéry? Navštívili sme krajiny miernejšieho podnebia, a že sa tento krok nezakladal na klame, to k mojej nevýslovnej radosti, skvele dokázalo nie zotavovanie sa dcéry mojej, a jednoho odborne vzdelaného lekára spôsobilosť v Nizze, ktorý ju za tri roky liečil a mne vo všetkom za pravdu dal. Klarissa úplne sa vylicčila, a vy úplne zdravú manželku na nej mať budete, úplne zdravú vravím, ale preca dengľavú.“

Loránty nemo a úctyplne načúval slova starostlivej matky. Táto ale plynnou rečou nasledovne pokračovala:

„Lekár z Nizzy predpísal životu Klarissinu denní poriadok, zamestnanie, samopéc. Vystrihal ju pred ostrým ranním i večerním vozduchom, pred každým duševným napnutím. K tomu aby zdravá bola a voždy dobre sa cítila, dal jej tento tromi slovami vyjadriť sa mohúci, ale neprekročiteľný zákon: „odpočinok, pohodlie, bezstarostnosť!“ Ja, na kolko mi to hmotné položenie moje dovoľovalo, usilovala som sa to bárs i s mnohými obefami dcére mojej zabezpečiť. Bola by som tak pokračovala, keby to i len púha

próba bola bývala; však s tým väčšou radosťou som to robila vidiac, jak veľkého výsledku to bolo. Po všetkom tomto nasleduje už teraz moje najúprimnejšie osvedčenie a moja najvрейšia prosba. Klarissa je vlastne dedinská deva, ale do hospodárstva a vedenia domácnosti, nač to tajiť, menej sa rozumie, lež by to svobodno bolo. Veľmi vás prosím, zat' môj drahý, nevyhadzujte jej to nikdy na oči, nedajte jej to nikdy pocítiť, ani tým najútlejším spôsobom. Na kolko vás miluje, viem, žeby v stave bola spôsob života svojho premeniť, a to by ju do hrobu zložilo. Veľmi vás prosím, ráčte ju často upomínať na ten môj výraz: chorý kvietok. Klarissa bude vo vašom dome o mnoho v priaznivejších okolnostiach žiť, ležby sa s malichernými neprijemnosťami života sama zapodievať musela. Chráňte ju pred nimi, zapodievanie sa s čeladou, domace starosti, to jej dosiaľ bolo úplne neznáme v dome materinskom, a keď to tak bolo u matky, ktorá v nej drahú dcéru videla, ufám, že to tak tiež zostane i u muža, ktorý ju čo manželku ľúbiť bude. Na miesto takýchto nervy oslabujúcich a napínavých zamestnaní na miesto hmotných starostí Klarissa dosavád' v duchovnom požitku, v hudbe, čítaní a kreslení nachádzala vyrazenie. Toto bol vzduch chorého kvietka, ktorý vädúcemu jeho životu tak veľmi ku prospechu slúžil; odpustite materinskému srdcu, keď príliš dôverne bolo k budúcu svojmu zaťovi, o to ho prosiť, aby svojej budúcej manželke tento spôsob života i naďalej pojistil.

Loránty vstal, predstúpil pred jej veľkomožnosť, a úctyplne pritisol ruku matkinu k pernám svojim.

„Boha by som smel za svedka volať,“ slovil príjemným zvučným hlasom a s veľkou vrelosťou, „žeby ma mimo ľúbosti Klarissinej nič nemohlo viacej oblažiť nad jej matky drahej práve teraz zkúsenú dôveru. Prijmite, drahá matko, za dokázanú mi dôveru túto moje najsrdečnejšie vďaky, a spolu tisknutím mojej vo vašej ruke spočívajúcej ruky ten svätosvätý sľub, že nebudem mať vyššej starosti v mojom živote nad napomoženie blaha zienky svojej. Od dneška len ľúbim

žiť, keď môj život vylučne v jej službu posvätiť môžem.“

Ešte raz pobožkal vrelo Galantayčke ruku. V očiach matkiných zablyly sa slzy. „O! jak mi je sladké uspokojenie počuť to,“ slovila vdova. „Lebo komu“ tu matka náhlo pretrhla svoju reč a načúvala.

Loránty s podivením pozeral na svoju testinú.

Zo zahrady zvučný smiech zavznieval, bezpochyby ten obrátil pozornosť matkinu na seba, ktorá naň hned' von na zahradu sa otvárajúcim oblokom kukala.

„V skutku, Klarissa je tiež tam!“ — vykrikla pani Galanthayčka zhrôziac sa, a s tým rýchle povstala z miesta a k oknu bežala. Vidno bolo, že nie na zahradu, ale inam chce zrak svoj obrátiť.

Medzi vniutorným a vonkajším oblokom nachádzal sa vkusný teplomer. Starostlivé oči matkine tohto stĺpik ortuťový hladaly, a jako jej oči od vrchu dolu na maličkých jeho stupňoch utkvely, obličaj matkin, pri každých päť stupňoch aspon o desať stupňov prezradzoval väčší strach.

„Šesťnásť stupňov Reaumur!“ vykrikla jej veľkomožnosť, a jako len v najväčšej rýchlosti môže zobrašený človek okno otvoriť, s takou rýchlosťou otvorila vonkové a vniutorné krídla obloka, a všetku útlú starostlivosť prezradzujúcim káravým hlasom volala dolu do zahrady:

„Klarissa, pre Boha! . . . Šesťnásť stupňov Reaumur — a ty bez šatky v zahrade!“

„Také ľavné povetrie je, maminka!“ znel hore zo zahrady ľubý, zvučný hlas. „Myslela som . . .“ „Ty nesmieš nič myslieť,“ pretrhla ju matka, „iba to, čo ti lekář a matka poradí.“

S tým, ani tolko času si nedovoliac, aby okná znovu zavrela, k šatnici bežala, ktorej každý oddiel osobytne bol číslovaný a v nomž každom inej látky veľké šatky sa nachodily.

Päť stupňový, desať stupňový, päťnásť stupňový . . . toto je on!“ čítala matka rýchlo, a práve s takou rýchlosťou vyňala patričnú stupňovú šatku, podávajúc ju Lorántymu.

„Vy môžete rýchlejšie chodiť!“ slovila náhliac. „Vidíte, jakú opateru potrebuje Klarissa!“

Loránty vzal pätnásť-šestnásť stupňovú šatku, a ponáhlal s ňou do zahrady. Na to ale preca mal trocha stíhy, aby sa po ceste falošne pousmial.

Zo štyr údov záležajúca spoločnosť čakala Lorántyho pred zahradou. Jedon štíhly šuhaj, jedna krásna, vyvíňujúca sa deva, vyššieho veku vychovavateľka, a utešene vyvinutá, čarovná, krásna panna. Loránty od zblíženia sa svojho k spoločnosti len pre túto mal oči.

Bezstarostný malý úskok,“ riekol mladý zať usmievalo, „tu ti nesiem pokutu!“

I začal rozvíňovať šatku.

Klarissa, — lebo ona bola tá panna, — sblížila sa k nemu. V jej veľkých sivých očiach, v úsmeve jej čarovných perní vo výraze celkom bladej, ale nevýslovne prítazlivej milej tvári zračila sa naproti blížiacemu sa ženíchovi úplná oddanosť, úplná lúbosť.

„Lahko je takému prenasledovateľovi chytiť úskoka,“ šeptala po tíske, „a tá pokuta, čo opatera nakladá, vždy vďaka zasluhuje.“

Na to siahala malými bielučkými prsty po šatke.

„To už moja vec!“ riekol ženích. „Pred matkou som ja zodpovedným za dcéru.“

Klarissa zastala po boku mladíkovom; mile sklonila jasných kadiér plnú hlavičku, dokým Loránty na okrúhlych ramenoch a zdravosťou mladého veku dvíhajúcich sa prsach šatku napravoval. Ohľadom rýchleho pokonania by planou chyžnou bol býval, alebo sa príliš dlho s vďačnou prácou touto zapodieval, že za polovic toho času bol by sa do úplnej zimy bárs kto obliecť mohol. Lenže vtedy, pravda, nebolo by voľno bývalo na týchto utešených ramenoch záhyby šatky tak dlho upravovať, ani tak zalúbene tú štíhlu utešenú postavu k srdcu pritiskaf, ktorá ale, jako sa zdalo, proti tomu tisknutiu zhola nič nemala.

„Šestnásť stupňov Reaumura,“ zavznelo to z úst matkinych razom za chrbtom našich zalúbencov, čo v tom okamihu Lorántyho spôsobnej nespôsobilosti koniec urobilo. — „Kam si to myslela, Klarissa?“

„Odpustite, drahá dobrá mamička!“ prosila deva. „Netajím, dnes som teká zábudlivá.“

Pri tomto soznani živý rumenec preletel jej bladou tváričkou, jako keď papršlek rannieho slnka odbleskne sa na bielučkú snahu.

„Nikdy nesmieš byť zábudlivou!“ karhala mati ďalej. „Blaženost nesmie otupiť starostlivosť našu, lebo jestli to robí, škodí sama sebe. Tu vidíte, drahý pane synu,“ — pokračovala k Lorántymu sa obrátia, „jak základnú príčinu som mala, k tomu požiadať vás, o čom sme hovorili.“

Klarissa prekvapene a trochu zhrozene pozrela najprv na matku, potom na svojho ženícha.

„O čom hovorila mati?“ pýtala sa ho ihneď, jako náhlo samotní dvaja parkom ďalej išli.

„O tom,“ odvetil Loránty, lúbezne sa na rozpačitú milenku svoju usmievajúc, „o čom môjmu milujúcemu srdcu bolo hovoriť docela zbytočné. Mama mi starostlivosť, opateru nakladala dotyčno Klarissy, a to je práve toľko, jakoby na to upomínala bola: daj si pozor na blesk očí svojich, opatruj si dobre najdrahší poklad života svojho!“

Utešená mladucha tichým vzdychom, lúbým úsmevom a útlym ruketiskom javila vďaka svoju za tieto posmelujúce a uspokojujúce slová.

S pocitom blaženým pokračovali naši opravdu sa milujúci zalúbenci v prechádzke svojej pod ramenmi sa vedúc, po krivolakých záhybov plných cestách parku.

Táto zahrada, alebo jako to Galanthayovci ten asi dva hony obsahujúci, podlhovastý štvorhran predstavujúci pozemok prezývali: park, na každý strom a každú zelinu rozšírené požehnanie jara na miesto ozdoby nosila na sebe. V tejto časodobe zelené čerstvé halúzky ešte i tie najobecnejšie jalšinky príjemnými robia, peknými sú i také kvetiny, ktoré ináče každú vlastnosť zriedkavosti postriedajú. Galanthayovský park zväčša z takýchto obyčajných kriačkov a stromkov záležal, i hriadky kvetín neboly v stave nejaké zvláštniejšie sorty preukázať. Celá zahrada

takú známku nosila na sebe, ktorá očividome to prezradzovala: majiteľ by síce mal spôsobilosť park tento veľkopansky sriadiť, ale nedostáva sa mu k tomu dostatočných prostriedkov, nedostáva sa mu spôsobu tolko obetovať, koľko by taký vyžadoval. Znal by, ale nemôže. Cesty sú pohodlne široké a príjemný pohľad záhybov poskytujúce, dosť na čisto obkľiesnené, vymetené: ale chybuje jim ten drobný, fajnový piesok, ktorého vržďanie, keď sú nim vysypané, tak milo dojíma po ňom sa prechodiaceho. Popri cestách pažíť pokrývala väčšieho, menšieho rozsahu oddiely; pekné, živozelené sú ony; ale z prosred malých tenkovláknovitých lístkov anglického zelia vykukávajú tlsté korene buriny, čo pažiť rovnostajnú hladinu nemálo preráža, na ktorej náležitý vypletie nie na tolko na dostatočnej starostlivosti v parku Galanthayovskom, ako viacej na spôsobnej s týmto bez prestania sa zaoberajúcej ruke chybovalo. Hriadky kvetové strakately sa v dosť súmernej podobe na tejto pažiť; znal to dobre usporiadateľ, že týchto krásu veľmi výhodne zveličuje obruba z hmoty črepovej, ale konečne by preca výlučne k mnohým kvetinovým hriadkam z „terra cotta“ vyhotovená obruba mnoho stála, nuž hľa, na miesto takých jednoduchú domom za pokrievku slúžiacu črepovú obrubu použil. Nuž preca to len bola črepová obruba. Na menších a vyšších kroch nebolo pochyby; pravda síce, že tieto väčším dielom z modrobielokvitnúceho orgovánu záležaly, ktoré, keď raz odkvitly: tlstými, srdcu podobnými tmavozelenými lístkami svojimi neposkytovaly pozorovateľovi toho lúbeho pohľadu, ako iné ľahšie, priezračné, strakatých lístkov redšie kriacky: ale pri tom všetkom tvorily ony preca len „parthie,“ takže v čas jari i vo spoločnosti za nimi sa vypínajúcich akácových stromov dobre sa vynímaly. Nejaká osve stojáca breza, svojou bielou, lúpajúcou sa kôrou, až k zemi sa kloniacimi a na najmenšie povanutie vetrička sa hýbajúcimi konármi, bola by na každý pád krajšou, nežli tieto trnisté gledície, s tými až do jari vydržať zvyklými svinutými, zmraštenými semenníkmi svojimi: ale konečne pekné stromky sú i toto,

a zvlášť, kde sú ony najzriedkavejšie, nikto jim prednosť pred druhými odškriepiť nemôže. I to vedel usporiadateľ parku Galanthayovského, že u prosred zelených stromoradov sa nejaká biela štatua veľmi dobre vyníma. I postavil tu bohyňu Hébe, v pozdviženej ruke s nektar nalievajúcou nádobou, tam Héru, jako ľahkým letkom ide dolu na zem z Olympu, inde zase iné známe týmto podobné sochy; a len trochu obrazotvornosti načím k tomu, aby si človek tieto gypsové výrobky jako z carrarského mramoru, alebo z alabastru vyhotovené predstavoval.

Viac takýchto — a snať nie celkom bezzákladne charakterisujúcimi nazvaných — fahov mohli by sme ešte z oboru parku tohoto naznačiť, keby sme si neboli vytkli tú úlohu, zaľúbencov našich po zahrade sa prechádzajúcich sprevádzať, ktorých sme práve vtedy opustili, keď Loránty na starostlivé výzvedy Klarissy s takou vrelostou, tak ľúbezne a uspokojive odpovedal.

„V skutku to bol tak výborný lekár v tej Nizze?“ pýtal sa on po malej prestávke.

„Oj, veľmi výborný!“ odvetila živo Klarissa. —

„Každý náhľad maminkin delil, všetko jej počínanie chválil, i ja i maminka chovaly sme sa s tou najväčšou dôverou oproti nemu.“

Loránty sa usmieval. Na druhý predmet obrátil rozhovor. Prišli k jasmínovej letobúdke. Celá búdka bola voňavými bielymi kvetinami otočená, jejichž vôňu už zďaleka cítiť bolo. Pod kričkami kvetín stála pohodlná lavička, a tak sa zdalo, žeby sa Loránty ku tejto bol chcel sblížiť.

Klarissa to spozorovala, zmätla sa, bojovala sama so sebou, konečne prosebný zrak uprúc na svojho ženícha, slovila:

„Nezazlíte mi, keď vás prosím: vzdialme sa od miesta tohoto. Vôňu jasmínovú i lekár i moja mať držia za príliš tuhú pre moje nervy; na túto lavičku si nikdy nesmiem sadnúť dotedy, kým tento kriak kvitne. Nechcela by som prestúpiť príkaz matkin.“

„Ó! vzdialme sa teda, ľúba Klarissa!“ odvetil ženích, a vôkol perní jeho pohrával si usmiešok kus lživý.

Ďalej šli. O nedlho privedla jich cesta k jednej z skutku utešenej čiastke zahrady. Husté orgována kriaky tvorily tu zelenú stenu pri tomto oddiele cesty, tak upravené, že sa vyššie jich haluze docela spolu viazaly, tak sporiadané, že pod nimi sa prechodiaci ešte i v tej najväčšej poludnej horúčosti príjemný chládok požíval.

„Jaké je toto pekné miesto!“ vyvolal Loránty hlasom opravdovej úľuby. „Jak husto sa klonia spolu tieto bohaté halúzky.“

Rameno Klarissino triaslo sa v ramene ženichovom.

„Príjemné!“ poznamenala deva na krátko, s neodtajiteľným zmätokom.

Pozornosti Lorántyho neušiel tento hlas, to trasenie sa, ten zmätok.

„Snaď je i táto cesta zakázaná mojej Klarisse?“ pýtal sa jemne, temer lútoštive.

Áno!“ šeptala deva, krásne očká svoje k zemi klopiac. „Maminka tvrdí, že je tu voždy zimný ťah povetria, ktorý by mne veľmi škodiť mohol.“

„Ó! teda berme sa, preč, preč, ďaleko preč zľato!“ náhlil ženich. „Poďme ďalej!“

Slnko sa v tom okamžení sklonilo, nie síce z obzoru celého, ale z obzoru zahrady zmizlo, za vysokými stromami a múrami, takže lúče jeho len na protejších múroch sa odbleskovaly, ale i odtiaľ rýchlo zmizely.

„Slnko zapadlo!“ poznamenala Klarissa nie po malom boji. „Vy budete tak dobrý, nehnevajte sa, keď vás požiadam, aby sme nepokračovali ďalej na nastúpenej ceste; v takomto čase musím sa voždy vrátiť k matke.“

Sotva že sa obrátili, postavu jej veľkomožnosti zpozorovali približovať sa náhlivo.

„Slnko už zapadlo, Klarissa!“ volala jej veľkomožnosť z ďaleka, a nebolo možno znamenat určite, či viacej jemne káravým, alebo k pozornosti upomínajúcim hlasom.

„Za povinnosť si pokladám svedčiť pri Klarisse, mati milá,“ slovil Loránty, čím by sa ešte ku idúcej priblížili boli, „že na jej vyzvanie sme sa obrátili, a práve k maminke sa poberali. Vyšli sme i jazmínovej leto-búdke, a k stínnym kriačkom orgovánovým sme sa ani len nepriblížili.“

Na tvári pani Galanthayčkinej zrkadlila sa radosť s výrazom patrným spokojnosti. Keď sa spolu sišli, Lorántymu vrelo tiskla ruku, a Klarissu v čelo pobožkala.

„Buď vždy tak poslušná a prozreteľná,“ riekla s patrnou úľubou hľadiac na svoju dcéru, „a neresti budú voždy vzdialené od teba.“ —

Potom na náhlenie matkino, nadobýčajnej prechádzky rýchlejšími kroky napredovali ku domu a opustili zahradu, na ktorú lahodný jarný súmrak práve teraz rozšíril najsladšie hovejúci, zdravý balsam svoj.

II.

Týždne sa pri tom mýňaly a blížil sa ten deň, ktorý v každom jeho blížšie sa týkajúcom srdci tak rozmanité pocity vzbudzoval. Rozumieme deň snatku Klarissy. Jedna strana, to tá vyhrajúca, tak by rada poponáhlať tie hodiny, aby preletely čím skoriej a priniesly čím skôr sebou tak tvrdo očakávané okamženie; druhá strana, o ktorej nepoviem, žeby stratila síce, ale preca z kola svojho utratí vrelomilovanú bytnosť: táto zas starostlivo počítuje tak skoro ubiehajúce dni, z ktorých každý strmým krokom urýchluje lúčenie citlivé. Najrozmanitejší boj pocitov podstupuje neomylné rodičovské srdce, keď na blaho dieťaťa milého pomyslí, ale ešte väčšiu, keď samota vlastná mu na um pripadá. —

Na základe prvého oddielu besiedky našej bude si ctený čitateľ vedieť predstaviť bez všetkeho ďalšieho opisovania a vysvetľovania, jak veľký mohol byť v otázných dňoch ten boj pocitov v srdci tak veľmi starostlivej a tak prílišne milujúcej pani Galanthayčky.

Ona bola o vela roztržitejšia a napnutejšia, nežli jej dcéra; neraz sa jej slzy tísly do očí, a keď bola samotná: nieraz zavzdychala si tým najprílišnejšiu obavu prezradzujúcim hlasom:

„Nemôžem byť vždy s ňou, nemôžem ju ochraňovať ustavične. Viem, že časom nie ona bude stáť nad mojim, ale ja zastanem si nad jej hrobom.“

Slub Lorántyho a vrelé slová jeho len na okamýh ju byly v stave uspokojit. Tak

sa zdalo, žeby sa táto matka len vtedy bola vedela docela uspokojiť, keby i ona bola s dcérou šla po svatbe. Vyvedenie tohoto však za nemožné držala, a keď sa nad nutnosťou lúčenia nepovieme uspokojila, ale aspon proti nemu natolko nespierala sa, nahliadnuc neodbytnosť jeho: blady stien potechy len tak ukotvil sa v srdci jej, že keď už ona sama nemôže ísť s Klarissou, aby byly s ňou aspon na jej mieste Betka a Mariša.

A ktože tieto byly? O! veľmi dôležité a významné osoby, dôležitejšie a významnejšie, nežli by sme to na prvý pohľad mysleli! — Betka bola chýznou, a Mariša kuchárkou a klúčiarkou v jednej osobe. Obe byly dávno v službe, na kolko jedna šesť a druhá osem liet slúžily už v Galanthayovskom dome. Je to veľký čas v terajšom svete. Príčiny služiek v jednom dome za tak dlhú dobu slúženia môžu byť dve: alebo sú ony veľmi dobré, alebo je miesto dobré. V prvom páde je chvályhodná tá jejich k panstvu nenarušená oddanosť; v druhom páde je veľká náklonnosť pri nich, nahodivšie sa okolnosti svojho postavenia, alebo slabosti svojich pánov k svojmu prospechu použiť, alebo lepšie rečeno: vykoristiť. — Dlhé v službe vybudnutie sa teda v tom prvom páde na šlachetnej oddanosti, v tom druhom ale na nízkej sebeckosti zakladá. Galanthayčka bola v tom docela uverená, že pri jej čeladi ten prvý pád bol platným. Betka bola samá ztelesnená ochota, výslužnosť, povolnosť a poníženosť; Mariša ale samá starostlivosť a prívetivosť. Paniu svoju ona práve tak vedela varovať pred domácimi starosťami a námahami, jako pani Galanthayčka svoju dcéru — a pani prílišná zvelebovatelka vyšších a duchovných zamestnaní, jako i priateľka pohodlia a odpočinku, — docela blaženou sa cítila, že okolo nej taká spoľahlivá čeladi riadi prozaické domáce práce a potreby, no jež vernosti práve tak môže spoľahnúť jako na jej spôsobilosti.

Od týchto sa odtrhnúť zajiste nebolo pre ňu malou obetou. Avšak jej Klarissu viac lež seba samú milujúce srdce hotové bolo i k tejto obeti. — Keď tieto dve sta-

roslivé, verné duše pôjdu s Klarissou, preca o mnoho spokojnejšie rozlúči sa ona s dcérou svojou.

Lorántymu postačilo i len jedno slovo rieci o tomto: on je veľmi úslužný, milý muž, čo najochotnejšie dal k tomu svoje svolenie. Je to taká nepatrnosť, tak prirodzeným sa to zdá všetko, že i reči šíriť o tom za zbytočné považoval.

„Moja manželka nech si usporiada domácnosť svoju dľa ľúbosti,“ hovoril on. „A ja sa vtedy budem za šťastného pokladať, keď jej všetky menšie, väčšie žiadosti uskutočniť v stave budem.“

Keď takto docielilo sa privolenie toho, od nehož to najviac záležalo, už nič iného nepozostávalo viacej. jako vzdialenie sa s mladou paniou z domu patričným dať na vedomosť.

Túto dôležitú úlohu, samo sebou sa rozumie, pani veľkomožná Galanthayčka vzala na seba, ktorá najprv Betku a za ňou Marišu volala, k preslyšaniu významnej záležitosti.

Osobytno mala každej z nich čo rieci, osobytno chcela jednej každej na srdce položiť očakávajúce ju povinnosti.

Najprv vkročila Betka do chyže. Požilá, vyziablej postavy to bola deva, chudej, vpadlej tvári, s úzkymi tenkými perami, ktoré človek za opovrhovania-plné, drobných, pátravých očí, ktoré by za úlisné a listivé bol držal pozorovateľ, keby pochvaly a pri každej príležitosti jej dosvedčovaná dôvera veľkomožnej panej o protivnom nebola svedčila. Betka slovom i skutkom vždy ruky bozkávala, veľmi často vzdychala a veľmi chytro slzila. Jej veľkomožnosť veľmi chválievala túto citlivú povahu.

„O jednu veľkú vec vás chcem prosiť, Betka,“ počala pani veľkomožná na svojom obyčajnom mieste s obvyklou pohodlnosťou sediac; „ale ponevác znám, jakú prítulnosť a oddanosť dosvedčovali ste vždy k môjmu domu pres tolký rad rokov, vopred som presvedčená, že prosbu moju vďačne vyplníte.“

„Ó! ruky bozkávam!“ vzdychala Betka, a povedané ihneď skutkom ztvrdila. „Pani veľkomožná ráčte mi len rozkázať.“ „Nie,

Betka moja, o čo vás teraz žiadať musím, o to len prosiť môžem. Z jednej strany mne to ťažko padá, ale prejdime cez to čím skorej; ja bych si žiadala, keby ste vy do služby mojej dcéry vstúpili.“

„Opustiť mám pani veľkomožnú? Ja opustiť?“ — Vykrikla zhrozená Betka a prúd slz lial sa jej tak z očí, ani ten hústý dážď. „Ja mám odísť z tadeto?!“

Dobrá duša nemohla od plaču ďalej hovoriť. Srdce Galanthayčino preniklo takouto bezprikladnou oddanosťou chyžnej. Chuderka Betka, nie na darmo chovala sa ku nej voždy s takou láskou a dôverou.

Hodne času požadovalo sa k tomu, kým pani veľkomožná ukojiť mohla nadmier rozlútostenú, plačúcu chyžnú svoju.

Keď sa už potom znovu rozumne mohlo s ňou hovoriť, a jej odpoveďami vyrozumieť: pani Galantayčka na široko a ďaleko vyrozprávala jej odôvodnenie tohoto úmyslu; povedala jej, prečo túto úlohu práve jej chce sveriť; že jako jej dôveruje, jaké uspokojenie čerpá si jej materinské srdce z toho, keď vie, že jej drahú dcéru verná a starostlivá čelad otáča; rozložila jej i to, že i Marišu mieni o podobné požiadať, že jim pani Lorántička plat podvýši, mimo toho, ešte za preukázanú vernosť a starostlivosť i na jej dosavádnej panej uznanosť a dobročinnosť rátať môžu.

Tieto srdečné slová a tá v nich sa javiaca dôvera konečne k tomu osvedčeniu naklonily pricitlivú devu, že keď to jej veľkomožnosť rozkáže a keď so svojim odchodom jej, svojej nezapomenuteľnej veliteľkyni radosť spôsobiť môže: ona je hotová novú svoju službu nastúpiť.

Galantayčka s celou vrelosťou ďakovala chyžnej svojej za osvedčenie toto. Ešte raz opätovala hlavnie punkty svojho napomenutia, že na čo vlastne má Betka vókol svojej panej pozor dávať, a potom, — aby slová jej tým väčšej váhy boli — jako hovorila „predbežne,“ jedon dukát vtisla do ruky zdarnej chyžnej.

Betka triráz pobozkala ruku panej svojej, a ešte od dverí sa obzerajúc, s ponížene,

jakoby vo vzdychu povedaným: „ruky bozkávam“ sa vzdialila.

Jakonáhle dvere za sebou zavrela i priam na prijatý dar v ruke svojej pozrela; a Bôh vie, ale tak sa zdalo, jakoby výraz jej tvári o veľa chladnejším bol zostal jako toľ len pred chvíľou bol; perny neobyčajne otrčila a pohrdlive plecóm mrdala. Všetko toto len za pol menšiny trvalo — lebo ponáhlala, dla rozkazu paniuho — Marišu zavolať.

Táto spomínaná bola zovňajškom i držaním sa pravý opak chyžnej. Jedným — dvoma rokami bola staršia tamtej, ale obličaj jej o mnoho bol čerstvejší, postava jej ale bola o veľa tlstejšia, nežli vyškudlá postava Betkyna. Pri všetkom sa usmievala, áno možno riecť, smiala, čo vôbec mnoho ducha prezradzovať nezvyklo. Túžba po dobrobyte bola patrne, žive v jej tvári zobrazená. Z malých jej zvyklostí pripomenúť môžeme, že sa i prosred zimy na sparú žalovala; čepiec vždy rozviazaný nosievala; bývalého muža svojho voždy u prosred mnohých vzdychov spomínala, jedinnú dcérečku svoju ale, ktorú obyčajne len „malým, drahým, osiroteným kurčiatkom“ nazývala, tak veľmi ľúbila, že táže, vzdor svojích osem liet opravdovú moc tyrana nad ňou provodzovala.

Galantayčka dobre poznala túto práve spomínanú okolnosť i nezapomenula srdce Marišino práve z tejto strany šturmovať. Upomínala ju, jako pred pol ôsmim rokmi, keď malá Julča ešte len nemlúvna bola v ťažkých jej okolnosťach tak blahosklonne do domu prijatá bola, jako sa od toho času mala, Julinka pekne vyvinula, jak by jej i s ňou dobre bolo u jej dcéry, ktorá ju už i teraz veľmi miluje, a časom istotne ju i dobre vydať mieni.

Mariša sa na všetko toto, jako i na všetko iné chutne usmievala a temer na všetko odvetila:

„To je pravda! Veru svätá pravda!“

Pani veľkomožná konečne i s touto bola na čistom; na srdce jej položila, aby jej dcéru vo všetkých domácnosti namáhaniach šanovala, od hospodárskych starostí a nepríjemností chránila! a tiež ju tak jako Betku obdarovala, a keď sa Mariša usmievajúc

vzdialila: pani Galanthayčka celá uveličená
riekla sama k sebe:

„Drahá, milovaná dcéra moja! Keď už
ja sama osobne s tebou byť nemôžem, dobre
mi padne znat, že ta tie otáčať budú, na

jichž vernosť môžeš rátať a spoliehať, a jichž
starostlivá oddanosť od všetkých trpkostí
a neprijemností ochráni drahý život tvoj!“

(Pokračovanie nasleduje.)

Literárne, umelecko-vzdelanostné dopisy.

Turč. Sv. Martin, 20. októbra. Nad-
obyčajnú v národe našom utrýznenom, no
nádejplnom a životaschopnom, slavnosť slá-
vili sme včerajšieho dňa; slávili sme tu
tridsať-ročné spisovateľské jubileum nášho
oblúbeného poetu, novellistu a národného
vodcu Viliama Pauliny-Tótha. Dňa 19. okt.
1845 vyšla v „Orlovi Tatranskom“ prvá práca
jeho, pod nápisom „Hviezda“, ktorá zneje:

Tmavé mraky zahalily nebeskú šírnu,
Oblaky sa rozohnaly na Franskú dolinu.
Noční víchor zastonáva: „či nebude rána?“
A z oblakov vyjde hviezda, duch to Korsikána.
Živly smiešané sa búria, ale nevitazia,
Druhých silou skrotiť chcjú, a len seba kazia.
Blesk tej hviezdy sa lígoce v rozbúrenej noci,
A muž nad Franciou stane neslýchanej moci;
Delí živly, usporiada, do boja sa dáva,
Kam len pozrie, rukou hodí, všetko prekonáva.

Kto ta vvyšil, človeče? kto ti dal tú slávu?
Sám ty, sám si si položil korunu na hlavu;
Sám si v boje s vojskom išiel, sám si viedol rady,
Sám si s slávy nadobudol, sám zo svojej vlády. —
Ale padol's!... kto ta zrutil? či Moskal mrazivý?
Nie; — Bôh života i smrti, Bôh náš večne živý. —
Padol's; — ale či nežiješ? — Telo zem schováva,
Ale hviezda tvoja z neba sa poligotáva.

Bola to včera slavnosť významná. Behom
tridsať-ročnej svojej spisovateľskej činnosti
zaznačil skvelými písmenami v každom obore
spisby náš Pauliny-Tóth meno svoje a keď
zo smrteľného spánku národného neupove-
domia preberajúci sa národ radoval sa, ne-
priateľ škripal zubami, prenasledoval ho
a žalárom odmeňoval požehnané práce jeho.

Ano, bola to slavnosť u nás tohto času
navštívenia — veľmi zriedkavá; národ náš
dokázal svoju húžvitu životnú silu, dokázal,
že utláčanie našich Bohu milých snáh je
marným, že netratí sa národné povedomie,
že i ponad rupy našich zničených vzdel-
nostných ústavov prejdeme k deňniemu po-
riadku — vstúpime do radu najvzdelanejších
národov. A vzdelanci národní, táto opravdivá
šľachta naša, dala výraz povedomiu tomuto;
lebo hľa, z blízka i z ďaleka, z Hontu, Lip-
tova, Nitry, Oravy, Trenčína sišli sa početní
(asi 80) verní synovia rodu slovenského
k počte Jubilanta; zo všetkých krajov milého
Slovenska, z Čiech, Moravy, Slavonie a Viedne
doleťeli prepočetné príspisy a telegramy.

Slavnosť sama odbývala sa večierkom
v novej veľkej dvorane p. J. Ivanku. Dušou
riadenia slavnosti bol spevokol so svojim
statným predsedom p. P. Mudroňom. Pán
Jubilant privítal srdečnými slovami hosťov vy-
zdvihnúc dôležitosť slavnosti a dodal, že nás
preto k svojmu stolu povolal, aby tu okrial
a potešil sa priateľ na prsiach priateľových
v tejto krušnej dobe pri bratskom rozhovore.
I vystúpil na prkná divadelné, kde na sto-
líku oslávencové spisy vo skvostnej väzbe
ležaly, p. Miloš Kramár a predniesol prvú
Jubilantovu, hore podanú, básň „Hviezda“.
Keď spevokol inú k počte Jubilanta složenú
pieseň „Hviezda“ zaspieval, vystúpil na re-
nište p. P. Mudroň, a vyzdvihnúc zásluhy
spisovateľov o vývin vzdelanosti národov vô-
bec, poukázal na tým väčšie zásluhy slov-
pisovateľa, ktorého práce nie odmenené,
uznané, no trešané bývajú, jako to najzrej-
mejší príklad máme na našom oslávení.
Pauliny-Tóth vynikol menovite v slovenskej
piesni a spevokol, ktorý tú pieseň pestuje,
chce dať menom národa aspon výraz svojej
úcty a povďačnosti k Jubilantovi v tom, keď
nesie mu do daru zlaté pero, s tou vrúcnou
žiadostou, aby tá pieseň znela a posilňovala
nás ešte mnohé, mnohé roky. Pozdrav tento
prijatý bol s hlučným slávavolaním. P. Pauliny-
Tóth prijal tento skvelý dar, jako i ďalší dar
slovenských rodolubov — srieborný pokál,
p. pravotárom Kabinom odovzdaný, z ktorého
od stola k stolu kolujúceho každý hosť na
znak bratskej úcty a shody sa napil. I či-
taly sa Jubilantovi zaslané básnické pozdravy:
M. Dumného, P. Országha a Vajanského.
Koniec slavnostného odseku tvorila symbo-
lická predstava bohyne Slávy, ktorá bengal-
ským ohňom ožiarená, v ruke majúč vavri-
nový veniec, žehnala Jubilanta a ostatných
spisovateľov a národných delníkov, vyzývajúč
jich k ďalšej pilnej, neumornej práci na za-
pastenej roli národa dedičnej.

Spevokol zaspieval staroslovanský „Otče-
nás“ a nasledovalo stolovanie, pri ktorom
zastupoval domáceho pána k tomu vyzvaný
predseda spevokolu. Z javiska sdelené boli
p. J. Čajdom k slavnosti došlé príspisy a tele-

gramy, počtom asi 50—60; s burlivým potleskom prijatý bol najmä pozdrav od gr. Jána Harracha, ktorému sa uzavrelo, telegrafickou cestou sdeliť pozdrav Českému národu v pripitku vyslovený. I nasledovali početné pripitky Jubilantovi, Juhoslovanom, Čechom, osv. p. Franciscimu atď., na javisku viaceré rečnovánky a podarené divadelné predstavenie frašky: „Pišta Káposztay v panskej službe.“ Vážnejšia časť zábavy skončila sa rečnovánkou Paulinyho prekladu Petőfyho básne: „Jestli si muž, buď mužom“, ktorú predniesol p. P. Mudroň.

I vyhlásená bola voľnejšia veselá zábava, pri ktorej prizvukoval p. Kabina, aby sa ku lepšiemu osláveniu dnešnej pamiatky „N. Noviny“ na deňnik premenily. Ku tomuto cieľu položil na stôl p. M. Dulla ml. 100 zl. r. č., p. Nádasi prisľúbil 200 zl. a všetci prítomní svoju všemožnú podporu. Návrh prenesený bol na administr. poverenie „Nár. Novín“ k ďalšiemu uväzneniu a k porobeniu potrebných poriadkov. I nastalo pri dobrom Karvínskom „salašovanie“, ktoré koreňované

bolo spevom a i zvukami improvizovanej tu-reckej hudby. V prospech ranených Juhoslovanov a jich rodín sossbieralo sa 26 zl. r. č.; zbierka bola by lepšie vypadla, keby sa bola zaviedla, keď ešte všetci hostia prítomní boli.

Slavnosť vypadla dôstojne, ba skvele, i rozchádzali sme sa s tým slavnostným slubom, že každý zmnohonásobíme svoju činnosť k ráznemu, neohrozenému zastátiu zaujmov nášho potlačeného národa, a s tým blahoželaním, aby spravdivlý a milostivý Bôh požehnal prácam našim a priviedol národ náš na úslnie kultúry. „Keď Bôh s nami, kto proti nám?!“ buď heslom a piesňou našou.

„A piesni našej vysokej ozvena
Údre sa búrne Tatier o temená —
A z výšin mračných duchov počut hlasy:
Vráta sa ešte Matúšove časy!
Sadne on v zbroji skoro na vraníka,
Na pomoc pozve Svätých od Blanika:
Len rukou knie — už sa k nám poberá
Marko od juhu, Igor od severa!“ (Vajanský.)“

A vystavíme slovenskej osvety večný chrám!

Rozmanitosti.

†

SAMUEL ORMIS,

chleba pozbavený gymnasiálny professor
vo Veľkej Revúci,
vedomec na slovo vzatý,
paedagog a spisovateľ vytečný,
rodolub príkladný a neohrozený —
zomrel po dlhotrvajúcej ťažkej nemoci
dňa 18. októbra vo Veľkej Revúci,
jako obeť utrpení.

**Pokoj prachu jeho a večná i vďačná
mu pamäť v národe!**

Morena. Dňa 11. t. m. zomrel vo V. Revúci mešten Štefan Maliak, člen „Matice Slovenskej.“ verný a mimoriadne účinný syn národa nášho. Z hodnoverného prameňa dozvedáme sa, že na stipendium pre mravného a usilovného slov. študujúceho poručil do 800 zl. — Dňa 17. t. m. zomrel v Kulpíne Daniel Kolényi, ev. farár, býv. patentálny senior a dekan, verný a neohrozený rodolub. — I v Čechách zomreli nedávno traja z najprednejších spisovateľov a básnikov a sice Jindrich Niederle, Gustáv Pflieger-Moravsky a Bohumil Janda. — Pokoj prachu jejich a nehynúca sláva v národe slovanskom!!

Listáreň redakcie a administrácie.

Vajanský. Dieky, Brat mój! Tvoja pieseňka mníchov sv. Gallusa ľúbi sa mi. Prial bych si, keby nám i ty čo skôr takú pieseňku o našich hrdinoch z VIII., IX. a X. storočia zaspieval. „Von Wall und Zinnen schalle laut Dein: Halt, wer da! das Echo wiederhalle: Eija vigilia.“ Na zdar! — P. Pepkín. Báseňka „Juhoslovanom“ bola by podarená, keby jej refrain bol presnejší a ľúbozvučnejší. Napravte to, uverejní sa. — P. A. H. K. v B. „Hajdúk Nijat a zástavnik Komnen“ vyjde. A nejakú povest možme čakať? — P. S. G. v O. Bôh vás posilňuj. Nolite

timere, pusillus grex! žiadané číslo dostanete; keď vám ešte nektoré chybi, píšete! — P. A. S. v B. Poľský bell. časopis dostanete. Ale prečo že buda-pešská slov. univ. mládež „Oria“ tak málo odberá? — Nezabudov. Povest budem čakať. Daj že Vám Bože zdravia! — P. M. D. v B. Báseň vyšla v „N. N.“ i nemohla byť neskôr v „O.“ uverejnená. Novelly budem čakať. Keď dá Bôh zdravia a — budem od nového roku pokračovať vo vydávaní „Slovesnosti.“ Na zdar!

Majiteľ a vydávateľ Andrej Truchlý-Sytniansky. — Kníhtlač.-účasť spolok v T. Sv. Martine.